

ANKICA ČILAŠ ŠIMPRAGA

JOŽA HORVAT

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
Ulica Republike Austrije 16, HR-10000 Zagreb
acilas@ihjj.hr
jhorvat@ihjj.hr

IZ HRVATSKE ZONIMIJE: IMENOVANJE KRAVA

Imena životinja zasebna su onimijska skupina koja pokazuje sličnosti i razlike s drugim imenskim kategorijama. U radu se analiziraju modeli imenovanja u krava, skupini koja je, sudeći po podacima s terenskih istraživanja i iz onomastičke literature, najbogatija imenska skupina unutar zoonimije. Na osnovi semantičko-motivacijske klasifikacije utvrđuje se koji su modeli imenovanja dominantni te se analizira jezično podrijetlo imena krava i donosi tvorbena analiza tih imena, koja pokazuje da u sufiksnoj tvorbi imena krava, uspoređujući s drugim zoonimskim skupinama, sudjeluje najveći broj sufikasa.

1. Uvod

Kao što je poznato, zoonimi predstavljaju zatvorenu leksičku skupinu, u kojoj je velik dio imena izravno motiviran tjelesnim značajkama nositelja (Brozović Rončević – Čilaš Šimpraga 2008: 37). Zbog takve motiviranosti u onomastičkoj se literaturi često raspravlja o tome jesu li zoonimi imena ili apelativi te se mora konstatirati da u europskim okvirima stajalište i dalje nije jedinstveno. Istodobno, zbog česte izravne motiviranosti uočljivim značajkama nositelja te imenovanja koje se događa tek nakon dolaska na svijet, dio onomastičara drži da su zoonimi usporedivi s antroponimijskom kategorijom osobnih nadimaka, a ne osobnih imena (Žugić 2004).

Uzimajući u obzir da suvremena onomastika razlikuje kategoriju *naziva i imena*, služit ćemo se terminom *zoonim* u značenju 'ime životinje', a ne 'naziv za životinjsku vrstu', te dvorječnom sintagmom *ime krave* u značenju 'ime jedinke ženskoga spola koja pripada vrsti *Bos taurus*'. U ovome radu osnovni je cilj istražiti motivacijske poticaje pri imenovanju krava, dakle skupine imena koja ulazi u ruralnu zoonimiju. Pritom se nećemo baviti usporedbom svih potkategorija u skupini imena goveda. Prikupljanjem građe utvrđeno je da je skupina imena krava najbrojnija, imena su motivacijski najšarolikija te je zastupljena građa s veoma

širokoga hrvatskog jezičnog prostora. Građa za imena volova i bikova mnogo je manja, s manjim brojem motivirajućih osnova te smo u različitim dijelovima Hrvatske uspjeli prikupiti veoma neujednačen broj podataka.

2. Metodologija

Korpus zoonima kojima se imenuju krave, na kojemu temeljimo ovo istraživanje, dobiven je različitim metodama: intervjuiranjem ispitanikâ na terenu, anketiranjem ispitanikâ u školama te ekscerpiranjem podataka iz dijalektoloških, povijesnih i etnografskih djela. S obzirom na različite načine prikupljanja građe, dio je građe zapisan dijalektološkom transkripcijom, a dio grafemima standardnoga jezika i bez bilježenja suprasegmentnih značajki.

Intervjuiranjem ispitanikâ, odnosno govornikâ različitih hrvatskih organskih govora, dobivena je građa iz različitih dijelova hrvatskoga jezičnog područja. S obzirom na to da su u prikupljanju građe sudjelovali jezikoslovci, ona je transkribirana i akcentuirana pa su svi podatci za cjelovitu dijalektološko-onomastičku analizu sačuvani. Terenskim istraživanjem građa je prikupljena u Biteliću i Ruminu (Hrvace), Brštaniku (Stolac), Dragoslavac Bregu i Zasadbregu, Gaju (Pakrac), Hutovu (Neum), Donjemu Pazarištu, Jurkovu Selu, Klisu, Kolanu (otok Pag), Komazinima (Metković), Kotoriba, Kuzmincu, Lipi, Lovreću, Mrkoćima, Mrkoplju, Mušaluku, Općini Ludbreg, Općini Sveti Đurđ, Pasjaku, Rupi, Šapjanama, Novigradu, Paljuvu (Novigrad), Promini, Slakovcima, Svetome Lovreću Labinskom, Velikome Grđevcu i Zrinskoj¹.

---

¹ Riječ je o istraživanjima provedenima u razdoblju između 2008. i 2014. godine. Tad su u prikupljanju građe sudjelovali:

Tomislava Bošnjak Botica: Lovreć; **Dunja Brozović Rončević:** Gaj, Kolan, Paljuv; **Anita Čelinić:** Jurkovo Selo, Laz Bistrički, Marija Bistrica, Novi Golubovec; **Mirjana Crnić Novosel:** Mrkopalj; **Ankica Čilaš Šimpraga:** Donje Pazarište, Gornja Kovačica, Kolan, Novigrad, Paljuv, Promina, Rumin, Slakovci, Veliki Grđevac; **Dijana Ćurković:** Bitelić; **Joža Horvat:** Kuzminec, Općina Ludbreg, Općina Sveti Đurđ; **Boris Karadžić:** G. Kovačica, Rumin, Slakovci, Veliki Grđevac, Zrinska; **Alvijana Klarić:** Mrkoći; **Ivana Kurtović Budja:** Klis; **Marija Milak:** Općina Sveti Đurđ; **Irena Miloš:** Lipa, Pasjak, Rupa, Šapjane; **Ivana Nežić:** Sveti Lovreć Labinski; **don Ivica Puljić:** Brštanik, Općina Stolac; **Slavica Rac:** Mazin, Mušaluk; **Darja Šupljika:** Kotoriba; **Domagoj Vidović:** Hutovo, Općina Neum; **Ines Virč:** Dragoslavac Breg, Zasadbreg; **Silvana Vranić:** Metajna; **Perina Vučka Nahod:** Komazini, Metković.

Ispitanici su bili sljedeći:

Bitelić: Nada Đapić, Danica Ćurković, Monika Ćurković; **Brštanik:** don Ivica Puljić, župnik u Neumu; **Dragoslavac Breg** i **Zasadbreg:** Ines Virč; **Hutovo:** Ivan Previšić, Anica Vujnović, Cvija Vujnović, Stana Vukorep; **Donje Pazarište:** Božica Hodak; **Hrženica:** Danica Hižak; **Jurkovo Selo:** Katarina Baron, Katica Vučina; **Klis:** Mara Pleština, Šime Perković; **Kolan:** Ante Šuljić; **Komazini:** Nediljko Komazin; **Komarnica:** Vesna Markulinčić; **Kotoriba:** Josip Peter, Ladislav Fuš; **Kuzminec:** Boža Kralj, Franjo Kralj; **Lipa/Pasjak/Rupa/Šapjane:** Branko Simčić, Marija Simčić; **Lovreć:** Anka Bošnjak; **Ludbreg:** Josip Horvat; **Ludbreški Vinogradi:** Josip Horvat; **Luka:** Franjo Zlatar; **Mrko-**

Tradicionalnom dijalektološkom transkripcijom zabilježena je i građa ekscerpirana iz dijalektnih rječnika za koje smo procijenili da su u njima obilno zastupljena i dobro obrađena imena životinja. Riječ je o dvama rječnicima kajkavskih govora. Franjo Šatović i Ivan Kalinski autori su djela *Rječnik hrvatskoga kajkavskoga prigorskoga govora Zagrebečkoga Čerja* (2012), a Đuro Blažeka i Grozdana Rob *Rječnika Murskog Središća* (2014).

Širenju korpusa doprinijela je i građa prikupljena anketama u školama u Međimurju. Budući da ispitanici, samostalno odgovarajući na pitanja postavljena u anketi, građu ne zapisuju dijalektološkom transkripcijom, nego preslikavajući izgovor imena u zapis na lokalnome interdijalektu ili standardu, izgubljene su autohtone fonološke vrijednosti važne za preciznu dijalektološku analizu.

Dijalektološkom transkripcijom u radu ne predstavljamo ni građu ekscerpiranu iz objavljenih povijesnih i etnoloških radova s obzirom na to da u njima imena nisu dijalektološki zapisivana. Riječ je o sljedećim vrelima: Fran Kurelac. 1867. *Imena vlastita i splošna domaćih životin u Hrvatov a ponekle i Srbalj s primětbanami*. Zagreb; Frano Ivanišević. 1987. *Poljica, narodni život i običaji* (reprint izdanja JAZU-a iz 1906. i neobjavljena građa), Split: Književni krug, 241 i 242; Josip Lovrenčić. 1990. *Otok* (pretisak), Vinkovci, 177–178; Radoslav Grujić. 1928. „Imena goveda (Lika)“, *Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena*, knjiga 26, Zagreb: JAZU, 374–376; Jerko Pandžić. 1999. *Hercegovačka imena i nazivlje: onomastična ispitivanja*, Zagreb: Naklada Kosinj, 172–179; Stjepan Belović. 2008. *Zavičajni sentiment*. Ludbreg: Pučko otvoreno učilište “Dragutin Novak”.

Važno je istaknuti da smo građu iz tih radova prenijeli prema izvornome prapopisu (npr. *Čadka, Gnědka*), prilagođavajući po potrebi samo pisanje velikoga početnog slova u istraženim imenima. Naime, dio je autora zoonime zapisivao malim početnim slovom.

Tim je načinima prikupljena suvremena, ali i povijesna zoonimska građa s mnogih hrvatskih područja: od Međimurja do istočne Slavonije, Like i Gorskoga kotara, Istre, Primorja do neretvanskoga područja. Prikupljeno je 467 imena krava.

Građu ćemo analizirati slijedeći teoretski okvir i načela iznesena u radu *Nacrt za zonomastička istraživanja (na primjeru imena konja)* (Brozović Rončević – Čilaš Šimpraga 2008: 37–58).

Uloga konja i goveda u tradicionalnome gospodarstvu donekle je usporediva. Riječ je o najkrupnijim sisavcima koji su u tradicionalnome seoskom gospodar-

---

či: Radoslav Runko; **Mrkopalj**: Robert Tomić Mickić; **Mušaluk**: Marija Rac, Manda Antonović; **No-vigrad**: Jadran Anzulović; **Sveti Đurđ**: Draga Rendić, Anka Horvat, Franjo Kovaček, Marija Milak; **Paljuv**: Pere i Marijan Baždarić; **Obrankovec**: Anka Kovačić; **Priles**: Nada Sermek; **Promina**: Branko Džaja Visak; **Rumin**: Boris Karadžić; **Sesvete**: Dragica Zlatar; **Slakovci**: Andrija Kakaš; **Struga**: Anica Vađon; **Sveti Lovreč Labinski**: Slavica Diminić, Lucija Klarić; **Veliki Grđevac**: Slavko Vin-ković; **Zrinska**: Kata Kovač.

stvu uvijek bili prisutni u manjemu broju, od jedne do nekoliko jedinki, te koji su predstavljali golemu i važnu obiteljsku vrijednost. Konj se ponajprije iskorištavao za obradu zemlje, vuču i putovanje. Goveda su bila još korisnija. Uz obradu zemlje i vuču tereta davala su mlijeko i meso te su se i njihova koža i rogovi iskorištavali na više načina.

3. Ciljevi

1) Zoonimi su važna imenska kategorija u kojoj se čuvaju veoma stara imena, nerijetko zajednička slavenskomu jezičnom prostoru, te su važno vrelo za etimološka, dijalektološka, onomastička, semantička i etnološka istraživanja. Stoga je jedan od ciljeva bio prikupiti što više tradicionalnih imena krava koja se – zbog masovnoga uzgoja na farmama, gdje se primjenjuju drukčiji modeli imenovanja, i smanjenja broja tradicionalnih seoskih gospodarstava – sve rjeđe nadijevaju i gube iz suvremene hrvatske zoonimije.

2) Drugi je cilj utvrditi koji su najčešći motivacijski tipovi u imenima krava, tj. kojim su tjelesnim značajkama ponajviše motivirana ta imena: bojom dlake, kakvoćom dlake, izgledom dijela tijela ili cijeloga tijela, posebnim obilježjima na cijelome tijelu ili dijelovima tijela (na glavi, ušima, nogama itd.), vremenom dolaska na svijet, odnosom čovjeka prema životinji i dr.

3) Tipovi motivacija u imenovanju, sudeći prema onomastičkoj literaturi, pokazuju da postoje onimijske univerzalije u zoonimiji. Treći je cilj utvrditi koji su novi modeli imenovanja na seoskim gospodarstvima, dakle izvan uzgojnih farmi.

4) U svakoj onimijskoj kategoriji postoje imena različitoga jezičnog podrijetla. Cilj je utvrditi prevladavaju li u imenovanju krava domaća ili inojezična imena te o kojim je inojezičnim utjecajima riječ.

5) Kao što je istaknuto, među svim zoonimima prikupljenima u dosadašnjim terenskim istraživanjima najbrojnija su imena krava. Ta imena imaju različite tvorbenne strukture, a jedan je od ciljeva utvrditi koje su njihove temeljne tvorbe značajke.

4. Semantičko-motivacijska analiza

Ime se životinji daje radi identificiranja i lakšega poučavanja, tj. dresiranja. Na tradicionalnome seoskom gospodarstvu ime je s jedne strane služilo za komunikaciju s kravom (kad ju se doziva, goni na ispašu, želi nekamo usmjeriti itd.), a s druge strane zoonimi se rabe u ljudskoj komunikaciji (npr. *Treba pomusti Pisavu, a Biserka je već pomuzena.*). U pravilu se životinji ime daje dok je mlada, a oznaka po kojoj je ime dobiveno može se s vremenom promijeniti.

Sudeći prema onomastičkoj literaturi krave među domaćim životinjama imaju najveći motivacijski potencijal za imenovanje (usp. Žugić 2004), a kao poticaj može poslužiti: boja cijeloga tijela ili njegovih dijelova, izgled rogova, glave, njuške, repa, ušiju, nogu, papaka, hrpta, cjelokupni tjelesni izgled, ostale osobine, doba telenja, tj. dolaska na svijet. Također, razvijenost zoonima i motivacije ovisi o brojnosti grla u stadu (Pižurica 1977).

Posljedica je sve većega interesa za zoonimiju u Europi i sve veći broj znanstvenih radova u kojima se predstavljaju rezultati terenskih zoonimijskih istraživanja. No ipak je hrvatska zoonimija tek manjim dijelom istražena pa je potrebno daljnje terensko prikupljanje zoonima i njihova sustavna jezikoslovna obrada.

U semantičko-motivacijskoj analizi zoonima onomastičari najčešće utvrđuju postojanje 3 – 5 osnovnih motivacijskih skupina. Naprimjer, Radmila Žugić (2004) zoonime dijeli na one motivirane (1) bojom, (2) biljegom, (3) karakterističnom tjelesnom oznakom ili cjelokupnim izgledom, (4) uzrastom, rasom, podrijetlom, ponašanjem, naravi, brzinom i sl. osobinama, (5) vremenom mlađenja i redosljedom dolaska na svijet. No kako smo semantičko-motivacijskim klasificiranjem imena krava utvrdili postojanje i drugih motivacijskih modela, a pritom i postojanje dvaju osnovnih odnosa između motiva i imena, držimo da se imena ponajprije mogu podijeliti na (I.) izravno i (II.) neizravno motivirana (usp. Brozović Rončević – Čilaš Šimpraga 2008 te Šimunović 2009) te unutar tih osnovnih skupina u motivacijske podskupine.

I. Izravno motivirana imena

1. Imena motivirana bojom

1.1. bijelom bojom

Bèla (Sveti Lovreč Labinski), *Bela* (Gornji Mihaljevec, Štrigova), *Bèla* (Hrženica, Marija Bistrica; Blažeka – Rob: Mursko Središće), *Bičleka* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Belàva* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Bèlava* (Kurelac), *Bělova* (Kurelac), *Belina* (Mrkoči), *Bělka* (Kurelac), *Belka* (Štrigova), *Bilava* (Lovretić: Otok), *Bilova* (Bitelić, Rumin), *Bjelava* (Brštanik), *Bjelenka* (Grujić: Lika), *Bjelova* (Grujić: Lika)

1.2. žutom bojom

Žòuta (Marija Bistrica), *Žúja* (Rumin, Bitelić), *Žujova* (D. Pazarište), *Žujova* (Grujić: Lika), *Žuta* (Šenkovec; Kurelac), *Žutava* (Kurelac), *Žutica* (Kurelac), *Žutka* (Lovreč), *Žutka* (Zagorje), *Žútova* (Paljув, Promina), *Žutova* (Grujić: Lika), *Žùtulja* (Rumin, Bitelić)

1.3. zlatnom bojom

Zlàta (Obrankovec, Sveti Đurđ), *Zlatica* (Kurelac), *Zlätka* (Mušaluk), *Zlatka* (Grujić: Lika), *Zlätōva* (Promina), *Zlatova* (Grujić: Lika), *Zlätulja* (Brštanik), *Zlatulja* (Grujić: Lika; Kurelac)

Imena krava motivirana osnovom *zlat(an)* odnose se na nijansu žućkasto-smečkaste boje.

1.4. crvenom, riđom, plamenom, rumenom, rumenkastom bojom

Crlja (Lovretić: Otok; Kurelac), *Crljena* (Kurelac), *Crljenka* (Grujić: Lika; Kurelac), *Crvena* (Kurelac), *Crvenka* (Pandžić: Hercegovina, Grujić: Lika, Lovretić: Otok; Kurelac), *Rda* (Kurelac), *Rdana* (Kurelac), *Rdeška* (Kurelac), *Revka* (Kurelac), *Ridja* (Kurelac), *Ridjana* (Kurelac), *Ridjanka* (Kurelac), *Ridjava* (Kurelac), *Ridjavica* (Kurelac), *Riđovka* (Grujić: Lika), *Rijljučka* (Rupa), *Risa* (Grujić: Lika), *Riska* (Kurelac), *Risova* (Grujić: Lika), *Risulja* (Grujić: Lika), *Rùdēnka* (Bitelić, Rumin), *Rudova* (Grujić: Lika), *Rujova* (Grujić: Lika), *Rùma* (Donje Pazarište), *Rùma* (Lipa, Pasjak, Rupa, Sveti Đurđ, Šapjane, Zasadbreg), *Rùma* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Ruma* (Gornji Mihaljevec, Šenkovec, Štrigova; Kurelac), *Rumáva* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Rùmeka* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Rumēnka* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Rumena* (Kurelac), *Rùmenka* (Kuzminec, Ludbreg, Ludbreški Vinogradi, Zasadbreg), *Rùmēnka* (Bitelić, Gornja Kovačica, Komazini, Metković, Mušaluk, Promina, Rumin), *Rùmēnka* (Zrinska), *Rumēnka* (Metajna), *Rumenka* (Brštanik, Gornji Mihaljevec, Paljuv, Slakovci, Šenkovec, Trebimlja; Grujić: Lika; Kurelac; Lovretić: Otok; Pandžić: Hercegovina), *Rùmica* (Mušaluk), *Rumica* (Kolan, Zrinska; Kurelac), *Rumičina* (Kurelac), *Rusulja*² (Kurelac), *Rušina* (Mrkočić)

U imena krava motiviranih spektrom crvene boje nalazimo nekoliko osnova: *crven/crljen*, *rd/rud*, *rev*, *riđ*, *ris*, *ruj(an)*, *rumen*, *rus*. Sve su osnove idioglotskoga podrijetla.

Samo se imena motivirana osnovama *crven/crljen*, *ris*³ i *rus* odnose na čistu crvenu boju, a sva druga na nijanse crvene i prijelaz prema drugoj boji. Osnova *ris* dolazi u imenima *Risa*, *Riska*, *Risova*, *Risulja*. Skok (III, 146) navodi da je pridjev *ris* čest u našim imenima za volove i krave te donosi i češke (*rysý*, *ryšavý*), odnosno poljske (*rysawy*) paralele, tumačeći ga kao prijevojni varijantu od *rus* (< ie. *rūdh-so ‘crven’).

Za osnovu *rus* Skok (III, 173) navodi da je baltoslav., sveslav. i praslav. pridjev sa značenjem ‘rumen, crven (o boji kose)’.

U ovoj su podskupini najzastupljenija imena s osnovom *rumen* ‘crvenkast’ < prasl. *rumēnъ < **rudmēn-*: *Rùma*, *Rumáva*, *Rùmeka*, *Rùmica*, *Rumičina*, a čini se, prema terenskim istraživanjima, da je ta osnova najrasprostranjenija na hrvatskome jezičnom prostoru te ju nalazimo u govorima svih triju hrvatskih narječja.

² Iz Kurelčeva se komentara (1867: 19) iščitava da se ta boja shvaća kao ‘crvenosmeđa’.

³ No uz zoonime *Risa*, *Risova* i *Risulja* u ARJ-u (XIV, 34) pretpostavljena je motivacija šarenilom ili crvenkastom bojom, prema osnovi u pridjevu *ris(ast)* ‘crvenkast, šarovit’. Pižurica (1977: 36) uz navedena značenja osnove spominje plavu, žutu (blond) boju, odnosno šarenilo.

Imena *Rùdēnka* i *Rudova* potječu od prasl. *rudъ ‘crvenkast, riđ, rumen’. Slično je podrijetlo imena *Rda*, *Rdana*, *Rdeška*, koja je Kurelac zabilježio u Primorju, Međimurju i Srijemu. Osnova *rev* pojavljuje se samo u imenu *Revka*. Iako Kurelac (1867: 26) napominje da je možda riječ o mađarskome imenu, vjerojatnija je motivacija pridjevom *revkast* ‘crvenkast, rumenkast’ idioglotskoga podrijetla, koji donose ARj (XIII, 910) i Skok (III, 133).

Osnova *ruj* pojavljuje se samo u imenu *Rujova*, a kako je zoonim potvrđen samo u pisanome vrelu (Kurelac 1867), ne može se precizno definirati njezino značenje. Skok (III: 168) apelativ *ruj* definira kao: ‘1. biljka *Rhus cotynus* L.’, odn. ‘2. crvena ili žuta boja’. U HER-u je imenica *ruj* definirana kao ‘rumenilo; ružičasta boja’, a pridjev *rujan* kao ‘žučkastocrven, riđast, rumenkast’. O širokome značenju osnove *ruj-* referencije nalazimo i u Kurelčevu radu (1867: 19), kao i u češkom jeziku: *rujný* ‘žut, žutkast, crven, crvenkast’.

1.5. sivom bojom

Luga (Kurelac), *Luža* (Grujić: Lika), *Sěrava* (Kurelac), *Sirava* (Kurelac), *Sīva* (Paljuv), *Siva* (Gornji Mihaljevec, Šenkovec; Grujić: Lika), *Sīva* (Mrkoči), *Sīvka* (Bitelić, Jurkovo Selo), *Sīyka* (Rupa), *Sivka* (Kurelac), *Sivulja* (Kurelac; Pandžić: Hercegovina)

Riječ je o leksemima koji se odnose na sivi dio spektra boja. Među njima dio je imena motiviran upravo pridjevom *siv*, a dio osnovama koje podrazumijevaju skalu nijansa: *lugast*, *lužast*, *sijer*. Ime *Luga* dolazi od pridjeva *lugast* ‘boje luga, tj. pepeljaste boje’ (v. ARj, VI, 202), a *Luža* od pridjeva *lužav* ‘koji je zaprašen pelom, izvađen iz pepela’.

Značenje osnove *sijer*, koja je potvrđena u imenima *Sěrava* i *Sirava*, najteže je definirati. Prema Skoku (III, 231) pridjev *sijer* dolazi od baltoslav., sveslav. i praslav. *sěrb sa značenjem 1. ‘žučkast kao sumpor’, 2. ‘modrobijel, bjelomodar, zelenkast’, 3. ‘siv’.

U slovenskome jeziku pridjev *ser* definiran je kao ‘siv, sijed; plav’, ali Bezljaj (III, 229) napominje da je u različitim slavenskim jezicima, gdje je pridjev potvrđen, percepcija nijansi vrlo različita: tako za srpski i hrvatski jezik navodi značenja ‘siv, rumenkast, plav’, bug. ‘siv’, za ukrajinski ‘mračan, nejasan’, češki ‘taman, mračan’, slovački ‘taman’ itd. HER navodi samo pridjev *sijeran* ‘siv’, uz napomenu o stilskoj obojenosti riječi. Pižurica (1977: 30) ističe da se navedeni pridjev uglavnom rabi za opis boje kose sa značenjem ‘smeđ, plavkast’.

1.6. crnom bojom

Cřnava (Lovreć), *Cřnava* (Mrkopalj), *Crnova* (Grujić: Lika), *Crnjova* (Grujić: Lika), *Čáda* (Lipa, Rupa), *Čada* (Kurelac), *Čadáva* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Čadava* (Kurelac), *Čādeka* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Čad-*

ka (Kurelac), *Čadova* (Grujić: Lika; Kurelac), *Čŕnka* (Komarnica), *Gàla* (Komazini, Metković), *Gala* (Kurelac), *Galava* (Brštanić; Kurelac), *Galica* (Kurelac), *Galova* (Grujić: Lika; Kurelac), *Galuška* (Kurelac), *Gàra* (Bitelić), *Gara* (Gornji Mihaljevec: Pandžić: Hercegovina), *Garava* (Lovretić: Otok; Kurelac), *Gàrova* (Bitelić, Rumin), *Garova* (Grujić: Lika; Kurelac), *Garulja* (Grujić: Lika; Kurelac), *Korma* (Kurelac), *Mòra* (Lipa, Pasjak, Rupa, Šapjane), *Mùra* (Blažeka – Rob: Mursko Središće), *Šerka* (Gornji Mihaljevec), *Vranka* (Kurelac)

Među imenima motiviranima crnom bojom nalazimo nekoliko motivirajućih osnova: *crn/črn*, *čad*, *gal*, *gar*, *korma*, *mor*, *mur*, *šer* i *vran*. Prevladavaju osnove slavenskoga podrijetla.

Praslavskom osnovom *čadъ ‘čađa’ motivirana su imena *Čada*, *Čadava*, *Čadka*, *Čādeka*, *Čadova*, a osnova *gal* < prasl. *galъ ‘crn’ odrazila se u imenima *Gàla*, *Galava*, *Galica*, *Galova*, *Galuška*. Veoma je plodna osnova *garav* ‘čađav, uprljan čađom’ koja potječe od prasl. *garъ: *Gàra*, *Garava*, *Gàrova*, *Garulja*, a manje su zastupljene osnove *vran* ‘mrk’ (< prasl. *vornъ; Skok, III, 617) i *šer*⁴: *Vranka* i *Šerka*.

Inojezični utjecaj nalazimo u imena *Korma* te *Mòra* i *Mùra*. Zoonim *Korma* potječe od mađ. *kormos* ‘čađav’. Za *Mòra*, zoonim s čakavskoga područja, pretpostavljamo talijansko podrijetlo (prema lat. *maurus* ‘tamne boje, crn’), dok se za *Mùra*, zoonim s međimurskoga kajkavskog područja, može pretpostaviti ista motivirajuća osnova, s čime se slaže i Reichmayr (2005: 115), no ne treba posve odbaciti ni motiviranost hidronimom (v. t. 6.2.).

1.7. mrkom, smeđom bojom

Bàrna (Zasadbreg), *Barnulja* (Kurelac), *Brùna* (Mrkoči), *Gněda* (Kurelac), *Gnědica* (Kurelac), *Gnědka* (Kurelac), *Mřka* (Komazini, Metković), *Mrka* (Kurelac), *Mrkava* (Kurelac), *Mrkica* (Grujić: Lika), *Mrkova* (Promina), *Mrkova* (Paljuy; Grujić: Lika; Kurelac), *Mrkulja* (Lovretić: Otok; Kurelac), *Mrkuša* (Grujić: Lika)

U ovoj skupini nalazimo četiri pridjevske motivacijske osnove: dvije inojezične (*barna* u *Barnulja* < mađ. *barna* ‘smeđ’ te *brun* u *Brùna* < tal. *bruno* ‘smeđ’) i dvije slavenskoga podrijetla (*gnjed* i *mrk*).

Zanimljiv je pridjev *gnjed* ‘mrk, mrke boje’, koji je, kao i mnogi zoonimi motivirani tim pridjevom, potvrđen i u ARJ-u (III, 222). Kurelac (1867: 29) donosi usporednice s drugim slavenskim jezicima (češ. *hnědý*, *snědý* ‘smeđ’; polj. *gnia-dy* ‘kestenjastosmeđ’, *śniady* ‘prljav/tamnosmeđ’, *śniadawy* ‘smeđe-crn’ itd.) te u hrvatskome (*h*)*njad* koji definira kao ‘sinji’. Na to se opažanje osvrće i Skok (I, 578) ističući nijanse u značenjima: na kajkavskome području ‘mrk’, na ličkome

⁴ Za *šer* pretpostavljamo podrijetlo od praslavenskoga *sěrbъ, no s provedenom drugom jotacijom frikativa *s* u osnovi kao što je u češkome i slovačkome *šery* ‘taman, mračan’.

‘crnkast, zagasit’, u Dubašnici ‘ružičast/tamnocrven’. Naglašava da je riječ o hrv.-kajk. i čak. pridjevu, koji je u uporabi i u svim sjevernim slavinama, a podrijetlom je od *gnedb. Značenje ‘mrk, smeđ’ navodi i Bezljaj (I, 152).

1.8. plavom bojom

Plauša (Mrkoči), *Plauška* (Grujić: Lika), *Plava* (Kurelac), *Plavàna* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Plàvana* (Sveti Đurđ), *Plavana* (Kurelac), *Plāveka* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Plavka* (Kurelac), *Plàvuša* (Veliki Grđevac), *Plavulja* (Trebimlja; Lovretić: Otok; Kurelac), *Plavuljka* (Kurelac), *Plavuša* (Kurelac), *Plàvuška* (Lovreć, Paljuv), *Plavuška* (Grujić: Lika; Ivanišević: Poljica; Kurelac)

Imena krava motivirana osnovom *plav* odnose se na specifičnu nijansu sivkastožute, blijedožute boje dlake.

1.9. zelenom bojom

Zelēnka (Bitelić, Rumin), *Zelja* (Kurelac), *Zeljava* (Lovretić: Otok)

Imena krava motivirana osnovom *zelen* odnose se na specifičnu nijansu sive boje dlake.

1.10. šarenilom

Čifra (Gornja Kovačica, Veliki Grđevac, Zrinska), *Cifra* (Zasadbreg; Kalinski – Šatović: Cerje), *Cifra* (Ludbreg, Priles, Sveti Đurđ; Maresić – Miholek: Đurđevac; Lipljin: Varaždin), *Cifra* (Gornji Mihaljevec, Lomnica, Šenkovec, Štrigova), *Pèrava* (Lovreć), *Peràva* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Perava* (Kurelac; Pandžić: Hercegovina), *Pērka* (Jurkovo Selo, Lovreć), *Perka* (Kurelac), *Pèrōva* (Promina), *Pèrova* (Bitelić, D. Pazarište, Gornja Kovačica, Mazin, Mušaluk, Rumin, Veliki Grđevac), *Perova* (Grujić: Lika; Ivanišević: Poljica; Kurelac), *Perulja* (Lovretić: Otok), *Peruša* (Kurelac), *Peruška* (Kurelac), *Pèrga*⁵ (Kalinski – Šatović: Cerje), *Pèrga* (Hrženica, Kuzminec, Ludbreg, Sveti Đurđ; Lipljin: Varaždin), *Pèrga* (Vratišinec, Zasadbreg; Blažeka – Rob: Mursko Središće), *Pĭrga* (Laz Bistrički), *Perga* (Gornji Mihaljevec, Štrigova, Zagorje), *Pirgova*⁶ (Grujić: Lika), *Pirixa* (Mrkoči), *Pisana* (Obrankovec), *Pisava* (Kuzminec, Zagorje,

⁵ U većini je kajkavskih dijalektnih rječnika zabilježen pridjev *pergast* ili *pergav*: *Pèrga* ‘ime pjegave krave’, *pèrgast* ‘pjejav, siv s poprečnim crnim prugama’, *pèrgav* ‘točkast, pjevav, pirgav’ (Šatović – Kalinski 2012: 353).

⁶ U ARj-u (IX, 863) donesena su imena životinja *Pirga*, *Pirgalj*, *Pirganj*, *Pirgaš*, *Pirgašica*, *Pirgeša*, *Pirgonja*, *Pirka*, koja su motivirana pridjevima *pirgast* ‘pjejav, šaren’, *pirgav* ‘lećajiv, pjevav’, *pirkast* ‘pjevast’. Uz natuknicu *piruh* Kurelac (1867: 30) zabilježio je: »Toga imena ima sila po primorju, po otocih i po stranah Slovenskih. Čuo sam u Hrvatov i *pirgast* mēsto crvenkast; a po vsih stranah Hrvatskih niže Kupe govore *zapiriti se* zacrveniti se«. Skok (II, 660–661) također predstavlja značenja ‘pjejav, šaren’, a napominjući da se *pirihast* ‘šaren’ u Istri razvilo iz ‘crven, crvenkast’, ostavlja mogućnost da je ‘pirgast’ u etimološkoj vezi s glagolom *piriti* ‘plamtjeti’.

Zasadbreg), *Pisava* (Veliki Grđevac), *Pisava* (Bitelić), *Pisova* (Zrinska), *Šara* (Lipa, Marija Bistrica, Pasjak, Rupa, Šapjane), *Šara* (Komazini, Metković, Promina), *Šara* (Belica, Šenkovec, Štrigova; Kurelac), *Šarava* (Lovreć), *Šarava* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Šarava* (Kurelac), *Šareka* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Šarena* (Kurelac), *Šarenka* (Kuzminec), *Šarenka* (Kurelac), *Šarica* (Kurelac), *Šarka* (Gornja Kovačica), *Šarka* (Kurelac), *Šarova* (Bitelić, Gornja Kovačica, Mazin, Mušaluk, Promina, Rumin, Veliki Grđevac), *Šarova* (Paljiv; Grujić: Lika; Kurelac), *Šarulja* (Brštanik, Hutovo), *Šarulja* (Slakovci, Trebimlja; Grujić: Lika; Kurelac; Lovretić: Otok; Pandžić: Hercegovina), *Šarunja* (Kurelac), *Šeka* (Belica, Gornji Mihaljevec, Štrigova), *Šeka* (Kotoriba, Vratišinec, Zasadbreg, Zagorje), *Šeka* (Blažeka – Rob: Mursko Središće; Sveti Đurđ, Hrzenica, Ludbreg), *Tarka* (Vratišinec, Zasadbreg; Blažeka – Rob: Mursko Središće), *Veza*⁷ (Kurelac), *Vezova* (Grujić: Lika), *Vezulja* (Brštanik)

Imena krava motivirana šarenilom najčešće su pokraćena ili izvedena od idioglotske osnove *šaren*: *Šara*, *Šarava*, *Šareka*, *Šarena*, *Šarenka*, *Šarica*, *Šarka*, *Šarova*, *Šarulja*, *Šarunja*. Takva imena nalazimo na cijelome hrvatskom jezičnom prostoru. Uz *šaren* idioglotske su osnove *perav* (*Perava*, *Pêrka*, *Perulja*, *Peruša*, *Peruška*), koja je u vezi s pridjevom *perast* 'onaj koji ima po sebi mrlje'⁸, te s istim značenjem, ali tipičnije za kajkavsko područje *pergav* (*Pêrga*, *Pjêrga*) i *pisan* 'šaren' (*Pisana*, *Pisava*). Posljednju osnovu, prema terenskim istraživanjima, nalazimo i u zoonimima na štokavskome području – u zapadnoslavonskome Velikom Grđevcu (*Pisava*) i srednjodalmatinskome Biteliću (*Pisava*). Osnovu *pirgav* 'pje-gav' nalazimo u ličkoj zoonimiji (*Pirgova*), a *pirihast* 'šaren' u istarskoj (*Pirixa*). Idioglotsku osnovu *vezav* 'šarovit, našaran' nalazimo samo na štokavskome području, dok imena aloglotskoga podrijetla kojima se opisuje šarovitost nalazimo na kajkavskome i s njim dodirnome štokavskom području u zapadnoj Slavoniji. Riječ je o imenima mađarskoga podrijetla *Cifra* (< *cifra* 'ukras') i *Tarka* (< *tarka* 'šaren') te njemačkoga podrijetla *Šeka* (< njem. *scheckig* 'šaren'; njem. *Shecke* 'govedo ili konj sa šarenom dlakom').

U imenovanju krava, kao i konja, dominira motivacija bojom, a usporedbom motivacijskih modela u tim dvjema skupinama utvrđeno je da je u imenovanju krava zastupljen širi spektar boja nego u imenovanju konja (usp. Brozović Rončević – Čilaš Šimpraga 2008: 47–48). Analiza imena krava izravno motiviranih bojom pokazuje da se najveći broj osnova odnosi na nijanse crvene boje (njih de-

⁷ ARj (XX, 789) uz navedeno ime donosi i objašnjenje 'šarovita, našarana'.

⁸ Perasta je krava »koja je šarena, crna i bijela« (ARj, IX, 795). Bezljaj (III, 25) donosi zoonime *Peràn* 'vol s bijelim lisama' i *Pernja* 'crno-bijelo šarena ovca' te napominje da su značenjski jednaki češkomu zoonimu *Peroško* 'šaren vol'. Dodano je i objašnjenje: »Machek, 445, izvaja iz *pelestь pod vplivom *pьstrь 'šaren'«.

set) te na šarenilo (također deset osnova), a slijede imena čije se osnove odnose na crnu boju (osam osnova) te na mrku ili smeđu boju (četiri osnove).

2. Imena motivirana specifičnim obilježjima na tijelu ili različitom bojom dijela tijela

2.1. specifičnim obilježjem

2.1.1. u obliku cvijeta (ponajprije na glavi)

Cvèta (Marija Bistrica, Hrženica, Komarnica, Ludbreg, Luka Ludbreška, Priles, Sesvete Ludbreške, Struga, Sveti Đurđ; Blažeka – Rob: Mursko Središće), *Cvèta* (Zasadbreg, Kalinski – Šatović: Cerje), *Cveta* (Gornji Mihaljevec, Štrigova, Zagorje), *Cvèta* (Kurelac), *Cvetava* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Cvètava* (Kurelac), *Cvètova* (Veliki Grđevac), *Cvijèta* (Laz Bistrički), *Cvižteka* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Cvîta* (Paljov, Promina), *Cvita* (Šenkovec), *Cvîtk*a (Mušaluk, Promina), *Cvètk*a (Kurelac), *Cvîtuļa* (D. Pazarište), *Cvijèta* (Mazin), *Cvijeta* (Grujić: Lika), *Cvjetulja* (Grujić: Lika), *Cvètulja* (Kurelac), *Čètulja*⁹ (Brštanik)

2.1.2. u obliku pjege, mrlje ili pruge

Bičeta (Ivanišević: Poljica), *Brnjotica* (Grujić: Lika), *Čelava*¹⁰ (Brštanik), *Čugàva* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Čžgeka* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Granava* (Kurelac), *Grànova* (Mušaluk; Grujić: Lika), *Granova* (Kurelac), *Lisa* (Jurkovo Selo, Kotoriba, Marija Bistrica, Vratišinec), *Lisa* (Promina), *Lisa* (Gornji Mihaljevec, Grabovac, Lomnica, Šenkovec, Štrigova, Zasadbreg; Kurelac; Pandžić: Hercegovina), *Lisàva* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Lisava* (Kurelac), *Liseka* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Liska* (Lipa, Pasjak, Rupa, Šapjane), *Liska* (Mrkopalj), *Lisova* (Gornja Kovačica, Zrinska), *Lisulja* (Lovretić: Otok; Kurelac), *Liša* (Blažeka – Rob: Mursko Središće), *Liška* (Štrigova, Gornji Mihaljevec), *Prutova* (Grujić: Lika), *Prutulja* (Kurelac), *Remenka* (Grujić: Lika), *Šibova* (Grujić: Lika; Kurelac), *Šibulja* (Brštanik), *Šitova* (Grujić: Lika), *Šitulja* (Grujić: Lika), *Trakava*¹¹ (Kurelac), *Vjenculja* (Grujić: Lika), *Zvèzda* (Kurelac)

U imena motiviranih obilježjem u obliku pjege, mrlje ili pruge pojavljuju se mnogobrojne osnove te posve dominiraju one slavenskoga podrijetla. Među njima su: *bič* ‘pramen različite boje’ (*Bičeta*), *brnja* ‘prirodna mrlja druge boje oko njuške kože ili ovce’ (*Brnjotica*), *čelo* (*Čelava*), *čuga* ‘lisa’ (*Čugàva*,

⁹ < cvijet

¹⁰ < čelo; Prema podatcima ispitanika, krava s tim imenom na čelu je imala bijelu „kopicu“.

¹¹ U ARJ-u (XVIII, 526) navedeni su pridjevi *trakav*, *trakast* ‘koji ili što ima oblik trake, vrpce ili je nalik na traku’, kojima je vjerojatno motivirano to ime.

*Čŕgeka*¹², *grana* (*Granava*, *Grànova*)¹³, *lisa* ‘svijetla/bijela pjega na glavi/čelu životinje’ (< prasl. *lysъ) (*Lisa*, *Liseka*, *Lisava*, *Liska*, *Lisulja*, *Liša*, *Liška*), *prut* ‘pruga’ (*Prutova*, *Prutulja*), *remen* (*Remenka*), *šibav/šibast* ‘prutast, koji ima pruge’ (*Šibova*, *Šibulja*), *štitast* (*Štitova*, *Štitulja*)¹⁴, *trakav* ‘koji ima trake, pruge’ (*Trakava*), *vijenac* (*Vjenculja*) i *zvijezda* (*Zvezda*).

2.1.3. biljgom općenito

Bilješka (Grujić: Lika)

2.1.4. obilježjem određenoga tipa

*Kita*¹⁵ (Kurelac), *Kitava* (Kurelac), *Kitka* (Kurelac), *Kitola* (Kolan), *Kitova* (Grujić: Lika), *Kitulja* (Brštanik), *Kitulja* (Grujić: Lika; Kurelac), *Krstulja* (Grujić: Lika)

Navedena su imena uglavnom motivirana idioglotskom osnovom *kita* ‘ukras od niti vezan na jednome kraju’ (< prasl. *kyta) koja se odnosi na posebna obilježja na repu.

2.2. različitim bojom dijela tijela

*Krilava*¹⁶ (Brštanik; Kurelac), *Krilova* (Grujić: Lika; Kurelac), *Ĺŕba*¹⁷ (Donje Pazarište, Promina; Grujić: Lika), *Ljubanka* (Grujić: Lika), *Ljubava* (Grujić: Lika), *Ljubica* (Grujić: Lika), *Ĺŕbova* (Mušaluk), *Ljubova* (Grujić: Lika), *Putova* (Grujić: Lika), *Ramica*¹⁸ (Kurelac), *Ramuška* (Grujić: Lika), *Ramuška* (Kurelac)

¹² Šatović – Kalinski (2012: 111) navode da se navedena imena krava odnose na šarenu kravu. U Bezlaja (I, 85) nalazimo: »*čŕga* ‘lisa, lisasta krava’, *čŕgelj* ‘lisast vol’; adj. *čŕgast* ‘lisast, pisan, brazgotinast’«, a pozivajući se na Vasmera pretpostavlja posuđivanje iz turanskih (odn. uralo-altajskih) jezika (prema tada aktualnoj klasifikaciji, op. a.).

¹³ Najvjerojatnije je zoonim motiviran šarama u obliku grana (analogijom s *Trnova* < trn).

¹⁴ Pižurica (1977: 44) za zoonimiju Rovaca objašnjava: »Čini se da je *šitast(t)* izgubilo primarni semantički sadržaj jer u svijesti današnjih predstavnika govora Rovaca znači „u crno prutast, s uzdužnom bijelom prugom niz hrbat“«.

¹⁵ U Brštaniku (ist. Hercegovina) *Kitulja* se opisuje kao ‘krava s kitom na repu’, a *Kitonja* kao ‘vol s kitom druge boje na repu’.

¹⁶ Navedeni su zoonimi doneseni i u ARj-u (V, 539). Ondje je naveden i pridjev *krilast*, uz koji je objašnjeno: »o domaćoj životinji, što je bijela po trbuhu i rebrima, te se čini kao da ima bijela kri-lak«.

¹⁷ Kurelac uz ime *Ljubota* donosi napomenu “žut i běl po gubici” (1867: 25); Milković (2009: 175) donosi: *ljubast* ‘koji ima manji dio svjetlije dlake, obično na glavi ili nogama’; Čuljat (2009: 142) definira pridjev *ljubast* ‘1. prosijed; 2. imati pramen kose druge boje; imati ljŕbu (drukčiju boju) na nosu i čelu, obično se kaže za konja ili vola da je ljubast’, a na slično upućuju i Brozović Rončević – Čilaš Šimpraga (2008: 49): ‘različite boje glave od boje tijela’. S druge strane, Skok (II, 337–338) među značenjima osnove *ljub-* maloprije spomenuto značenje ne navodi, već i ime ovna *Ljubana* interpretira s primarnim značenjem osnove, tj. ‘drag, mio, ljubljen’.

¹⁸ Pridjev *ramast* (ARj, XIII, 31) tumači se kao ‘u koga su široka ramena, pleća, (krosnat) ili su druge boje nego ostalo tijelo (o životinji)’.

Osnova *krilast* (*Krilava*, *Krilova*) upućuje na drugu boju tijela u području rebara, *ljubast* (*Ľŭba*, *Ljubanka*, *Ljubava*, *Ljubica*, *Ľubova*) obično se odnosi na različitu boju dlake na glavi i nogama, osnova *putast* na svjetliju boju na nogama¹⁹, a *ramast* upućuje na različitu boju pleća.

3. Imena motivirana drugim tjelesnim značajkama

3.1. veličinom ili konstitucijom tijela

Buja (Grujić: Lika), *Libova* (Kurelac), *Mālā* (Lovreć), *Mala* (Gornji Mihaljevec), *Malava* (Trebimlja), *Mālēnka* (Gornja Kovačica, Veliki Grdevac), *Mālenka* (Luka Ludbreška), *Mālica* (Hutovo), *Mālica* (Grujić: Lika), *Pātova* (Grujić: Lika), *Širka* (Lovretić: Otok), *Širova* (Grujić: Lika), *Širu-lja* (Lovretić: Otok; Kurelac), *Šuda* (Kurelac), *Visa* (Kurelac), *Visova* (Kurelac)

Imena motivirana veličinom i konstitucijom tijela uglavnom su idioglotskoga postanja i izvedena su od pridjeva: *bujna* (*Buja*), *mala* (*Mala*, *Malava*, *Mālēnka*, *Mālica*, *Mālica*), *široka* (*Širka*, *Širova*, *Širu-lja*), *tovna*, *ugojena* (*Pātova*), *visoka* (*Visa*, *Visova*). Aloglatskoga su podrijetla imena *Libova* (< *libiv* 'mesnat, krt' < srvnjem. *líp* 'život, tijelo') te *Šuda* (< mađ. *sudár* 'vitak, tanak').

3.2. veličinom dijela tijela (organâ) ili njihovim specifičnim izgledom

Bimba (Kurelac), *Budžulja*²⁰ (Kurelac), *Bura*²¹ (Gornji Mihaljevec), *Burana* (Kurelac), *Cika* (Kurelac), *Cikulja* (Kurelac), *Čūla*, *Klěpa* (Promina), *Kučava* (Kurelac), *Kulja*²² (Kurelac), *Kuljka* (Kurelac), *Prsta* (Kurelac), *Roga* (Kurelac), *Rogašica* (Kurelac), *Rogava* (Kurelac), *Rogina* (Kurelac), *Rogulja* (Grujić: Lika; Kurelac; Pandžić: Hercegovina), *Roguša* (Kurelac), *Třbuļa* (Mušaluk), *Ūšica* (Bitelić), *Vilašica* (Grujić: Lika; Kurelac), *Vilka* (Grujić: Lika), *Viljarka* (Lovretić: Otok), *Vimenka* (Kotoriba), *Vratulja* (Grujić: Lika)

I izgled određenoga dijela tijela ili organa, posebice ako se po njemu životinje međusobno razlikuju i lakše diferenciraju, može biti važan pri imenovanju te poslužiti kao motivacija. Prikupljena imena opisuju veličinu trbuha (3 osnove: *burav* u *Bura* i *Burana*, *kuljav* u *Kulja* i *Kuljka*, *trbuh* u *Trbulja*), ušiju (3 osnove: *čulav* 'u koga su malene uši' u *Čūla*, *klepast* u *Klěpa*, *uho* u *Ūšica*), vimena (3 osnove:

¹⁹ ARj (XII, 792) navodi pridjev *putast* 'koji ima na sebi (na nozi ili na nogama) bijelu mrlju, kao da nosi puto'.

²⁰ Prema ARj-u (I, 716–717) *budžulja* je 'krava mala i malijeh rogova ali dobra'.

²¹ Skok (I, 239) navodi hipokoristik *búro* i pridjev *bŭrav* 'nizak, a trbušast', nastale od *burag* 'prvi dio želudca preživača', pa je vjerojatno upravo on u osnovi zoonima.

²² < *kulja* 'trbuh' ARj (V, 771–772); Kako se za bređu kravu kaže da je *kuljava*, može se pretpostaviti da je u imena motiviranih tom osnovom riječ o kravama koje imaju velik trbuh kao da su bređe.

mađ. *bimbó* ‘bradavica’ u *Bimba*, *cika* ‘sisa’ u *Cika* i *Cikulja* te *vime* u *Vlmenka*) i rogova (5 osnova: tur. *budža* ‘batina s glavom’ u *Budžulja*, *kučava* < *kučast* ‘nakrivljen kao kuka’ u *Kučava*, *rogat* u *Roga*, *Rogašica*, *Rogava*, *Rogina*, *Rogulja* te *vilaš* ‘u koga su rogovi kao vile’ u *Vilašica*, *Vilka*, *Viljarka*), a rjeđe drugih dijelova tijela (npr. vrat).

3.3. apelativima koji se odnose na kakvoću dlake

Runava (Kurelac), *Svilava* (Kurelac), *Svilena* (Kurelac), *Svilenka* (Grujić: Lika; Kurelac; Pandžić: Hercegovina), *Svilka* (Kurelac)

3.4. fizičkom manom ili nedostatkom određenoga dijela tijela ili organa

Čonka (Lovretić: Otok), *Xiļa* (Lipa, Pasjak, Rupa, Šapjane), *Hilja* (Kurelac), *Krivulja* (Kurelac)²³, *Kūsa* (Promina), *Kusa* (Kurelac), *Kusulja* (Pandžić: Hercegovina), *Kušlja* (Grujić: Lika), *Šuka* (Kurelac), *Šula* (Bitelić, Rumin), *Šulava* (Kurelac), *Šulova* (Bitelić, Mazin, Rumin), *Šulova* (Grujić: Lika), *Šuša* (Pandžić: Hercegovina), *Vřļa* (Promina), *Vřļa* (Promina), *Vrljova* (Grujić: Lika)

Pri diferencijaciji i identifikaciji životinja važni mogu biti, kao što je vidljivo, i nedostaci određenih dijelova tijela. Među zoonimima koje smo prikupili ističu se oni koji opisuju nedostatke nogu (*Čonka* < mađ. *csotka* ‘kunj, sakat’), očiju (*Vřļa*, *Vrljova* < *vrljav* ‘razrok’), rogova (*Šuka*, *Šula*, *Šulava*, *Šulova*, *Šuša* < *šušav* ‘bez rogova, koji nema rogove’) i repa (*Kusa*, *Kusulja*, *Kušlja* < *kus* ‘kusast, bez repa’).

Za ime *Hilja* teško je sa sigurnošću reći o kojemu je nedostatku riječ. Skok (I, 666) pridjev *hilav* tumači od *hila* ‘lukavstvo, prijevara’. Odatle se u prenesenome značenju (moralni nedostatak > fizički nedostatak) može poimati i kao ‘šepav, hrom’. Prema takvome semantičkom razvoju u istu je natuknicu uvršten i pridjev *hiljav* ‘vrljav, razrok’, koji Skok smatra balkanskim turcizmom. Kurelac (1867: 29), iako donoseći obje upravo spomenute pretpostavke, prednost daje značenju ‘razrok, škiljav’. S obzirom na to da je ime u našoj građi potvrđeno samo na terenu koji nije bio u kontaktu s turskim jezikom, prednost dajemo drugim mogućim motivacijama: Reichmayr (2005: 106) slovensko ime *Hilka* tumači od slovenskoga pridjeva *hílast* ‘iskrivljen, pognut, savijen, iskrivljenih rogova’. Osnova s istim značenjem postoji i u češkome jeziku – *chýliti* ‘iskriviti, naginjati se’.

4. Imena motivirana ponašanjem, snagom, načinom kretanja, ulogom životinje

4.1. ponašanjem

*Bèca*²⁴ (Zasadbreg), *Beca* (Lovretić: Otok; Kurelac), *Bèca* (Blažeka – Nyomárkay – Rác: Mlinarci, Murski Krstur, Serdahelj), *Beculja* (Ku-

²³ Kurelac (1867: 24) sâm objašnjava da je riječ o hromoj kravi.

²⁴ Zoonim *Beca* zabilježen je i na slovenskome govornom području. Reichmayr (2005: 92) izvodi ga od sln. glagola *bəcāti* ‘(po)gurnuti, (od)gurnuti nogama’, odnosno od srpskoga i hrvatskoga *bécati* ‘udariti, udarati; (od)gurnuti’.

relac), *Běžanjka* (Kurelac), *Blagulja* (Brštanik), *Boca*²⁵ (Lovretić: Otok), *Glasulja* (Kurelac), *Košava*²⁶ (Veliki Grđevac), *Košava* (Kurelac), *Mazulja* (Lovretić: Otok), *Prga*²⁷ (Kurelac), *Stojeva* (Kurelac), *Šetava*²⁸ (Kurelac)

Imenima krava motiviranih ponašanjem najčešće se opisuju nemirne, glasne, nedisciplinirane (*Beca*, *Beculja*, *Běžanjka*, *Boca*, *Glasulja*, *Prga*), a rjeđe mirne i blage životinje (*Blagulja*, *Mazulja*, *Stojeva*) ili druga njihova svojstva (*Košava*).

4.2. snagom

Gaľārda (Mrkoči), *Gaľardīna* (Mrkoči), *Jatorka* (Grujić: Lika)

Snagom su motivirana samo tri imena krava: *Gaľārda*, *Gaľardīna* (< tal. *gagliardo* ‘jak, snažan’) i *Jatorka* (< *jatoran* ‘jak, snažan, okretan, brz’; ARj, IV, 490). Pretpostavljamo da se u kategoriji imena goveda percepcija fizičke snage veže uz volove i bikove, a u imenovanju krava prednost se daje drugim značajkama.

4.3. načinom kretanja

Jorgova (Grujić: Lika), *Jorgulja* (Grujić: Lika), *Munja* (Kurelac)²⁹

Načinom kretanja rijetko su motivirana imena krava. Zanimljiva su imena motivirana osnovom *jorga* (*Jorgova*, *Jorgulja*) koja nalazimo samo u zapisu iz 19. stoljeća. Tom se osnovom opisuje za krave neobičan način kretanja pri kojemu se istodobno podižu obje noge s jedne pa onda s druge strane (ARj, IV, 658), tj. životinja se kreće kao da trupka. Prema Škaljiću (1966: 373) *jorga* dolazi od turskoga *yorga* ‘vrsta konjskog hoda odnosno konjskog poigravanja pri kome se jahač ne drmusa, nego ugodno na sedlu sjedi’.

4.4. ulogom

Dojka (Kurelac), *Jatulja* (Grujić: Lika), *Kolava* (Kurelac), *Kòlova* (Veliki Grđevac; Grujić: Lika), *Kolova* (Kurelac), *Muzava* (Kurelac), *Plemenčica* (Grujić: Lika), *Plèmēnka* (Veliki Grđevac), *Plemenka* (Grujić: Lika), *Plemka*³⁰ (Kurelac)

Kad je na gospodarstvu više krava, moguća je i raspodjela njihovih uloga u stadu. Tako je *Jatulja* životinja koja vodi stado, a ponajčešće je to najstarija životinja u stadu. Krava koja vuče kola jest *Kolova*, a ona koja je ‘za pleme’ (Kurelac, 1867: 24), tj. ‘za održavanje plemena’ *Plemka*, *Plemenka*.

²⁵ < *boosti*

²⁶ Prema objašnjenjima ispitanika riječ je o kravi koja dobro pase, kao da kosi.

²⁷ < *prgava* ‘svadljiva, naprasita, sklona svadi’

²⁸ Ime je motivirano pridjevom *šetav* ‘pokretan, pomičan’ te se njime vjerojatno imenuje krava koja rado šeće (ARj, XVII, 569). Njemu je slično ime krave *Šecava*, također doneseno u ARj-u (XVII, 519).

²⁹ Može se pretpostaviti motiviranost brzinom životinje, a taj motiv nalazimo i u frazemu *brz kao munja*.

³⁰ Kurelac uz navedeno ime napominje »za pleme« (1867: 24).

4.5. mjestom uz koje je govedo vezano

Gorava (Kurelac), *Gorova* (Kurelac; Grujić: Lika), *Sěnka* (Kurelac), *Šumava*³¹ (Lovretić: Otok; Kurelac)

S obzirom na to da su imenicom *gora* motivirana dva slična imena, od čega su oba iz starijega vrela, teško je odrediti je li značenje osnove *gora* 'brdo' ili 'šuma'. Možda je motivacijski poticaj isti kao u imenu *Šumava*.

5. Imena motivirana dobi životinje te vremenom ili redosljedom u stadu u kojemu je govedo oteljeno

5.1. mladošću

Mlådova (Lovreć), *Mladova* (Grujić: Lika)

5.2. starošću

*Bajotica*³² (Grujić: Lika)

5.3. vremenom ili redosljedom u stadu u kojemu je govedo oteljeno

Jesenka (Grujić: Lika), *Jutrica* (Grujić: Lika), *Petava* (Kurelac), *Prvulja* (Lovretić: Otok), *Rånka* (Lovreć), *Sobova* (Kurelac), *Sredana* (Kurelac), *Špurova*³³ (Grujić: Lika), *Torana*³⁴ (Kurelac), *Torkulja* (Kurelac), *Trzulja*³⁵ (Grujić: Lika), *Zimulja* (Brštanic, ist. Hercegovina), *Zimulja* (Trebimlja; Grujić: Lika), *Zóra* (Kuzminec, Ludbreg, Luka Ludbreška, Obrankovec, Sesvete Ludbreške, Struga, Sveti Đurđ; Kalinski – Šatović: Cerje), *Zorava* (Kurelac), *Zorica* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Zorka* (Kalinski – Šatović: Cerje)

U ovoj skupini nalazimo imena motivirana vremenom teljenja s obzirom na doba godine (*Ranka*³⁶, *Jesenka*, *Zimulja*), dan u tjednu (*Torana*, *Torkulja* < *utorak*, *Sredana* < *srijeda*, *Petava* < *petak*, *Sobova* < *subota*), doba dana (*Jutrica*, *Zora*, *Zorava*, *Zorica*, *Zorka*) te s obzirom na ranu spolnu zrelost (*Špurova*) i redosljed u stadu (*Prvulja* i *Trzulja*).

---

³¹ ARj (XVII, 878) donosi imena *Šumåva*, *Šumava*, zabilježena u Vinkovcima, uz napomenu da je riječ o imenima goveda koja rado idu u šumu ili koja su odrasla u šumi.

³² < *bajat* 'koji je izgubio svježinu, pljesniv; pren. ostario, uvenuo'

³³ *špurica* '1. junica koja se tjera (vodi) u drugoj umjesto u trećoj godini starosti (Čuljat 2009: 245)

³⁴ Prema objašnjenju donesenome u radu uz zoonim, riječ je o kravi koja se otelila u utorak. Ime s istom osnovom vidi i u Žugić (2004: 188).

³⁵ Riječ o životinji koja je kasno (ili posljednja) došla na svijet.

³⁶ ARj (XIII, 58–59) donosi zoonime *Ranka* i *Ranko* (imena ovna i ovce) uz napomenu: »koji se prvi s proljeća objanjio«. Ista se motivacija može pretpostaviti i za ime krave.

II. Neizravno motivirana imena

Neizravno motivirana imena zapravo su metaforička imena koja se temelje na sličnosti životinje s apelativom u osnovi imena. Mnogi od zoonima što slijede mogu se smatrati imenima motiviranim bojom.

1. Imena motivirana nazivima drugih vrsta životinja ili drugim zoonimima

1.1. imena motivirana nazivima sisavaca

Bikova (Grujić: Lika), *Bikulja* (Grujić: Lika), *Bikuša* (Rumin, Bitelić), *Čuha*³⁷ (Kurelac), *Dorica*³⁸ (Grujić: Lika), *Éša*³⁹ (Kurelac), *Janjica* (Kurelac), *Janjova* (Grujić: Lika; Kurelac), *Jelena* (Mrkoči), *Jelenka* (Grujić: Lika; Kurelac), *Jelēnka* (Mušaluk), *Jelinka* (Lovretić: Otok), *Kóša* (Kurelac), *Košuta* (Mrkopalj), *Košuta* (Grujić: Lika; Kurelac), *Kozava* (Kurelac), *Kozka* (Kurelac), *Kunija* (Ivanišević: Poljica), *Kunova* (Grujić: Lika), *Lanota* (Kurelac), *Lanova* (Grujić: Lika), *Ljeljanka*⁴⁰ (Grujić: Lika), *Ljeljova* (Grujić: Lika), *Máca* (Jurkovo Selo), *Maca* (Kurelac), *Macasta* (Kurelac), *Maculja* (Grujić: Lika; Kurelac), *Meda* (Kurelac), *Medava* (Kurelac), *Mèdova* (D. Pazarište, Mušaluk), *Mèdōva* (Promina), *Medova* (Grujić: Lika; Kurelac), *Mèdulja* (Hutovo), *Medulja* (Grujić: Lika, Trebimlja; Kurelac), *Mica* (Zasadbreg; Blažeka – Rob: Mursko Središće), *Mica* (Mušaluk), *Múca* (Kuzminec, Sveti Đurđ; Kalinski – Šatović: Cerje), *Muca* (Kurelac), *Mucava* (Kurelac), *Mucika* (Kurelac), *Mújca* (Zasadbreg; Blažeka – Rob: Mursko Središće; Kalinski – Šatović: Cerje), *Mujca* (Gornji Mihaljevec), *Slonica* (Gornji Mihaljevec), *Sřna* (Zasadbreg), *Srna* (Gornji Mihaljevec, Štrigova; Kurelac), *Srnata* (Kurelac), *Sřnava* (Hutovo), *Srnáva* (Mrkoči), *Srnava* (Lovretić: Otok; Kurelac), *Srněla* (Mrkoči), *Srnka* (Kurelac), *Sřnova* (Bitelić, D. Pazarište, Rumin), *Srnova* (Grujić: Lika; Kurelac), *Šrnáva* (Sveti Lovreč Labinski), *Tela* (Kurelac), *Tigra* (Vratišinec), *Tigra* (Belica), *Vidra* (Gornji Mihaljevec, Štrigova, Zagorje), *Vidrica* (Kurelac), *Vidrova* (Grujić: Lika; Kurelac), *Vidrulja* (Kurelac), *Zeka*⁴¹ (Grujić: Lika; Kurelac), *Zekava* (Kurelac), *Zèkica* (Rumin, Bitelić), *Zekica* (Gornji Mihaljevec), *Zèkuļa* (Bitelić, D. Pazarište, Grujić: Lika, Mazin, Paljuv, Promina, Rumin), *Zèkulja* (Bitelić, Brštanik, Hutovo, Komazini, Lovreć, Metković), *Zekulja* (Kurelac), *Zvirova* (Grujić: Lika)

³⁷ Bezljaj (I, 85) donosi apelative *čóha*, *čúha* u značenju 'mlada krava, svinja', koje izvodi iz onomatopejskih izraza za dozivanje životinja (svinja).

³⁸ < *dorat* 'konj tamnoriđe boje'

³⁹ < tur. *eşek* 'magarac'

⁴⁰ < *ljeljen* 'jelen' (ARj, VI, 242)

⁴¹ ARj (XXII, 735) uz zoonim *Zeka* (koji se može odnositi na različite vrste životinja) donosi objašnjenje: »ime životinji zelenkaste boje ili boje kao zec«.

1.2. imena motivirana nazivima ptica

Gòluba (Bitelić, Gornja Kovačica, Mušaluk, Promina, Rumin, Veliki Grđevac, Zrinska), *Goluba* (Gornji Mihaljevec; Grujić: Lika; Kurelac), *Lasta* (Štrigova), *Pàūna* (Rumin, Bitelić), *Pàuna* (D. Pazarište), *Pauna* (Grujić: Lika; Kurelac), *Pavuna* (Grujić: Lika), *Šěva* (Mrkoči), *Žuna* (Kurelac)

1.3. imena motivirana nazivima riba

*Pijorka*⁴² (Grujić: Lika), *Riba* (Sveti Đurđ), *Riba* (Gornji Mihaljevec), *Rìbica* (Bitelić, Rumin), *Ribica* (Bitelić)

1.4. imena motivirana nazivima kukaca

Buba (Grujić: Lika), *Komarica* (Kurelac), *Žižova*⁴³ (Grujić: Lika)

Iz prikupljenih primjera vidljivo je da su među imenima krava nastalima prema nazivima drugih vrsta životinja najčešća ona motivirana nazivima sisavaca (21 osnova), dok je motiviranost nazivima ptica (4 osnove), riba (2 osnove) i kukaca (3 osnove) rjeđa.

Asocijacije na navedene životinje, neovisno o njihovom pripadanju razredima u biološkome smislu, poslužile su imenovateljima da opišu: **boju** goveda (npr. *Dorica*, *Gòluba*, *Jèlěnka*, *Ljeljanka*, *Kòša*, *Kòšuta*, *Meda*, *Medava*, *Mèdova*, *Mèdulja*, *Sřna*, *Srnata*, *Sřnava*, *Srnela*, *Srnka*, *Sřnova*, *Sřnava*, *Zeka*, *Zekava*, *Zèkica*, *Zèkuļa* itd.), **veličinu životinje** (*Buba*, *Komarica*, *Žižova*), **ljepotu** (*Pàūna*, *Pàuna*, *Pauna*, *Pavuna*), **specifična obilježja krave** (*Tigra*), **snagu životinje** (*Bikova*, *Bikulja*, *Bikuša*), **specifično ponašanje** (*Buba*, *Riba*, *Riba*, *Rìbica*, *Ribica* itd.) itd.

Istaknuti se mora i brojnost imena s hipokorističnom strukturom koja zrcale emotivni odnos imenovatelja prema životinji (*Dorica*, *Janjica*, *Mica*, *Mùca*, *Mucika*, *Mùjca*, *Rìbica*, *Ribica*, *Zèkica* itd.).

Iako se u većini prikupljenih imena zrcali tradicionalni model nadijevanja imena koji podrazumijeva i uporabu naziva životinja koje su specifične za naše područje, u dijelu primjera očit je moderni utjecaj (*Slonica*, *Tigra*). Inovacije ostvarene proširivanjem fonda nazivâ koji mogu poslužiti kao motivacija nisu utjecale na osnovne tipove značenja imena (boju, odnosno izgled općenito).

2. Imena motivirana nazivima biljaka

Borana (Kurelac), *Borika* (Zagorje; Kurelac), *Borova* (Kurelac), *Brěza* (Zasadbreg), *Brěza* (Blažeka – Rob: Mursko Središće), *Breza* (Belica, Gornji Mihaljevec, Štrigova; Kurelac), *Brezava* (Kurelac), *Brezica* (Gru-

⁴² *Pijor* je 'endemna riba u ponekim ličkim vodama (*Paraphoxinus croaticus*)' (Milković 2009: 267). Isti apelativ donosi i Čuljat (2009: 184): 'gaovica, jamarica, endemna riba iz porodice šaranki (*Cyprinide*)'.

⁴³ < *žiža* 'kukac štetnik na biljnim namirnicama (*Calandra granaria*)' (Milković 2009: 515)

jić: Lika), *Breznica* (Kurelac), *Brezova* (Grujić: Lika), *Brezulja* (Kurelac), *Broća*⁴⁴ (Kurelac), *Broćulja* (Grujić: Lika), *Cedra* (Gornji Mihaljevec), *Dùna* (Mušaluk), *Dunjava* (Kurelac), *Dunjica* (Kurelac), *Đetelka* (Grujić: Lika), *Đùlka*⁴⁵ (Promina), *Garòfula* (Sveti Lovreč Labinski), *Grabulja* (Lovretić: Otok), *Jabuka* (Grujić: Lika; Kurelac), *Jaga*⁴⁶ (Grujić: Lika; Kalinski – Šatović: Cerje), *Jàgoda* (Bitelić, Lovreć, Mazin, Mrkopalj, Mušaluk, Promina, Rumin, Veliki Grđevac, Zrinska), *Jàguda* (Kuzminec, Obrankovec, Priles, Struga, Sveti Đurđ), *Jàgòda* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Jagoda* (Lomnica; Grujić: Lika, Kurelac), *Jàsènka* (Rumin, Bitelić), *Jasova* (Grujić: Lika), *Jävörka* (Promina), *Jävörka* (Bitelić, Rumin), *Jablanka* (Grujić: Lika), *Jelava* (Kurelac), *Jelova* (Grujić: Lika), *Káčova*⁴⁷ (Grujić: Lika), *Kácuna* (Grujić: Lika), *Lìmūnka* (Bitelić, Rumin), *Lozica* (Kurelac), *Lòzova* (D. Pazarište), *Lozova* (Grujić: Lika), *Lozulja* (Grujić: Lika), *Roza* (Belica, Štrigova), *Roža* (Gornji Mihaljevec, Štrigova), *Rožika* (Štrigova), *Rožova* (Grujić: Lika), *R'ouža* (Blažeka – Rob: Mursko Središće), *Ruòžà* (Novi Golubovec), *Rùža* (Sveti Đurđ), *Rùža* (Klis, Mušaluk), *Rùža* (Kotoriba), *Rùža* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Ruža* (Štrigova, Zagorje), *Rùža* (Zasadbreg), *Rùža* (Slakovci), *Rùža* (Lipa, Pasjak, Rupa, Šapjane), *Rùžica* (Promina), *Rùžova* (Gornja Kovačica, Veliki Grđevac), *Vijòla* (Sveti Lovreč Labinski), *Vijòla* (Mrkoči), *Vr̂ba* (Lipa, Pasjak, Rupa, Šapjane), *Vrba* (Kurelac (Istra))

Motivacija nazivima biljaka veoma je česta u zoonimiji. Kao motivirajuće osnove u imenima krava prevladavaju nazivi za biljke stablašice (npr. *Borova*, *Breza*, *Cedra*, *Grabulja*, *Jablanka*, *Jasova*, *Jelova*, *Vrba*), slijede nazivi za cvijeće (npr. *Đùlka*, *Garòfula*, *Káčova*, *Ružova*, *Vijòla*), nazivi za plodove (npr. *Dùna*, *Jabuka*, *Jàgoda*, *Lìmūnka*) i dr. (npr. *Broćulja*, *Đetelka*, *Lozulja*).

U većini zoonima motiviranih nazivima biljaka u podlozi je motivacija bojom. Riječ je o boji ploda, lišća ili kore tipičnoj za pojedinu biljku, a takva su imena *Breza*, *Jagoda*, *Lìmūnka*, *Rùžova* i druga. Prema etimološkim istraživanjima može se zaključiti da je za neke zoonime motivacijski smjer u dalekoj prošlosti bio drukčiji nego danas. Tako npr. imena motivirana osnovom *breza*, npr. *Breza*, *Brezica*, *Brezova* i *Brezulja*, koje ispitanici na terenu opisuju kao 'većinom bijele s tamnim šarama' Bezljaj (I, 43) etimološki izvodi od prasl. *brězъ 'bijel, šaren'.

⁴⁴ < *broć* (*Rubia tinctorum*), biljka iz čijega se korijena dobiva crvena boja; Pižurica (1977: 38) također navodi zoonim *Broća* te donosi istu pretpostavku o motivaciji, no dodaje i mogućnost drukčije motivacije: »Zapazili smo da se ime motiviralo i izgledom – dobijaju ga obično krupna grla, čija je glava „urasla“ u dužu uvijenu dlaku što odaje utisak *naboranosti*«.

⁴⁵ < *đul* 'cvijet' < tur. *gül* 'ruža'

⁴⁶ Ime je pokráceno od *Jagoda*.

⁴⁷ < *kaćun* 'orhideja (*Orchidaceae*)' < tur. *qakun*

3. Imena motivirana apelativima različitih kategorija

3.1. imena motivirana nazivima predmeta i pojava koji se odnose na boju

3.1.1. na bijelu boju

Bisa (Zasadbreg), *Bisērka* (Bitelić, Mušaluk, Promina, Rumin, Zrinska), *Biserka* (Grujić: Lika; Kurelac; Pandžić: Hercegovina), *Žûnža*⁴⁸ (Ludbreg, Ludbreški Vinogradi, Sveti Đurđ), *Dunda* (Gornji Mihaljevec)

3.1.2. na crvenu, riđu, plamenu, rumenu, rumenkastu boju

Plamenka (Gornji Mihaljevec), *Vinota* (Grujić: Lika)

3.1.3. na tamnu ili crnu boju

*Kmica*⁴⁹ (Gornji Mihaljevec), *Musa*⁵⁰ (Kurelac)

3.2. imena motivirana apelativima koji se odnose na veličinu ili konstituciju tijela

*Citra*⁵¹ (Blažeka – Rob: Mursko Središće), *Citra* (Belica), *Kuburica* (Grujić: Lika), *Mřvica* (Bitelić), *Šatorka* (Grujić: Lika)

Riječ je o metaforičkim imenima kojima se opisuje izgled cijeloga tijela.

Među imenima krava motiviranim apelativima izrazito dominiraju ona koja se metaforički odnose na izgled životinje. Asocijacije na različite predmete iz ljudske svakodnevice poslužile su da bi se imenom opisala boja goveda, odnosno veličina ili konstitucija tijela.

4. Imena motivirana apelativima koji se primarno odnose na ljude

Bèba (Zagorje; Kalinski – Šatović: Cerje), *Bèba* (Zrinska), *Běba* (Marija Bistrica), *Bíèba* (Laz Bistrički), *Bèba* (Lovreć), *Beba* (Gornji Mihaljevec, Kozarac, Šenkovec, Zasadbreg), *Cura* (Lovretić: Otok), *Čeda* (Kurelac), *Frāj'la* (Sveti Đurđ), *Kraljica* (Kurelac), *Sejka* (Kurelac), *Séka* (Slakovci), *Sèkuļa* (Mušaluk), *Sultava* (Kurelac)

Zoonime motivirane apelativima koji se primarno odnose na ljude moguće je detaljnije klasificirati u više skupina. Asocijaciju na mladost i nježnost pobuđuju imena motivirana apelativima koji označuju dijete ili mladu osobu (npr. *Bèba*, *Bèba*, *Běba*, *Bíèba*, *Bèba*, *Beba*, *Cura*, *Čeda* itd.), na plemenitost, profinjenost, uzvišenost, gordost asociraju pak imena motivirana apelativima koji označuju položaj u društvu (npr. *Frāj'la*, *Kraljica*, *Sultava*), a s bliskošću se u mentalnoj slici povezuju imena motivirana apelativima koji označuju rodbinske odnose (*Sejka*, *Séka*, *Sèkuļa*).

---

⁴⁸ < mađ. *gyöngy* 'biser; biserna ogrlica'

⁴⁹ < kajk. *kmica* < *tmica* 'mrak, tama'

⁵⁰ < *musava* 'nečista, zaprljana'

⁵¹ S obzirom na područje na kojemu to ime nalazimo, a to je Međimurje, pretpostavljamo motiviranost nazivom *citra* 'tržalački instrument, vrsta lire, raširen u planinskim predjelima Austrije i Bavarske' (HER).

5. Imena motivirana antroponimima (uglavnom osobnim imenima)

Ádēlka (Promina), *Amelita* (Gornji Mihaljevec), *Árma* (Blažeka – Rob: Mursko Središće), *Asta* (Gornji Mihaljevec), *Astra* (Gornji Mihaljevec), *Brěna* (Kuzminec), *Đina* (Štrigova), *Fřmīna* (Mrkoči), *Hani* (Gornji Mihaljevec), *Īgora* (Bitelić), *Jădrānka* (Bitelić, Rumin), *Kiti* (Sveti Đurđ), *Lāna* (Struga), *Linda* (Vratišinec, Zasadbreg), *Linda* (Štrigova), *Lora* (Gornji Mihaljevec), *Luli* (Gornji Mihaljevec), *Lupita* (Gornji Mihaljevec), *Nāda* (Sveti Đurđ), *Olita* (Gornji Mihaljevec), *Pāula* (Mušaluk), *Pěrsa* (Mušaluk), *Pětra* (Blažeka – Rob: Mursko Središće), *Rěgīca* (Kuzminec), *Regina*⁵² (Kurelac), *Samanta* (Belica), *Suza* (Gornji Mihaljevec), *Vilma* (Ludbreg, Vratišinec)

U krava je mnogo manje imena motiviranih antroponimima ili apelativima koji se odnose na ljude nego u konja (usp. Brozović Rončević – Čilaš Šimpraga 2008: 50).

U starijim radovima koje smo istražili za potrebe ove teme (Grujić 1928, Ivanišević 1906, Kurelac 1867) uglavnom ne nalazimo imena krava motivirana antroponimom. S druge strane, u novijim dijalektnim rječnicima takva se imena pojavljuju. S obzirom na tip motivacijske osnove, uviđamo da dio antroponimnih osnova pripada hrvatskoj tradiciji (npr. *Jădrānka*, *Nāda*, *Pāula*, *Pětra*, *Rěgīca*), dio pripada osobnim imenima koja su posljednjih desetljeća češće u uporabi (npr. *Lāna*), ali nalazimo i antroponimne osnove inojezičnoga podrijetla koje su nove u hrvatskome antroponimikonu (npr. *Kiti*, *Linda*, *Lora*, *Luli*, *Lupita*). Nalazimo i imena krava motivirana imenima estradnih zvijezda (npr. *Brěna*).

Navedena imena ne možemo smatrati tradicionalnima, već modernim tendencijama u imenovanju krava. Takva imena nisu tipična za tradicionalnu ruralnu zoonimiju, već se mnogo češće nalaze u urbanoj zoonimiji, osobito među imenima pasa i mačaka. I Pižurica primjećuje, na temelju analize zoonima u Rovcima, da se za imena životinja u načelu ne uzimaju antroponimi, osim onih koji ne pripadaju domaćemu antroponimikonu (1971: 38). Na zaključak da je riječ o novoj tendenciji u imenovanju, navodi i tvorbena analiza tih imena koja pokazuje da su sva nastala transonimizacijom, dakle bez tvorbenoga čina. U tradicionalnoj ruralnoj zoonimiji, prema literaturi, potvrđena su imena krava motivirana antroponimom, no uvijek je riječ o zoonimima nastalima izvođenjem sufiksima tipičnima za tu imensku kategoriju. U takvih je imena zapravo riječ o motiviranosti vremenom dolaska na svijet pa je npr. *Petruľja* krava koja se otelila na blagdan sv. Petra ili u bliskome razdoblju (slične primjere v. u Žugić 2004).

⁵² Kurelac (1867: 30), objašnjavajući zoonim *Regina*, donosi: »Ovo sam ime napisao prema jeziku književnomu, nu po stranah Loborskih, kdě sam to ime začuo, tako su mi ga čeljad onih klisurin izgovarala, kao da se onudaj kakva latinska kraljica (regina) šeće.« Ime *Regina* (potvrđeno na terenu) motivirano je ženskim osobnim imenom.

6. Imena krava motivirana toponimima

6.1. imena motivirana ojkonomima

Ćurkuša (Bitelić, Rumin), *Dìcmāńka* (Bitelić, Rumin), *Kudžomànuša* (Bitelić, Rumin), *Zèlōvka* (Bitelić, Rumin)

Imena krava motivirana ojkonomima nisu česta. U njihovim su osnovama imena naselja u kojima je životinja kupljena. Najčešće je riječ o susjednim ili nedalekim naseljima, često zaseocima, jer su se krave, za razliku od konja, rijetko kupovale u naseljima udaljenima nekoliko desetaka ili stotina kilometara. Tako je *Ćurkuša* kupljena u Ćurkovićima, *Dìcmāńka* u Dicmu, *Kudžomànuša* u Kodžomanima⁵³, a *Zèlōvka* u Zelovu.

6.2. imena motivirana hidronimima

*Drinava*⁵⁴ (Kurelac), *Korana* (Kurelac), *Morava*⁵⁵ (Kurelac), *Mùra*⁵⁶ (Blažeka – Rob: Mursko Središće), *Tisava* (Kurelac)

Svi zoonimi u ovoj skupini motivirani su imenima rijeka. Zoonimi motivirani hidronimima zabilježeni su na cijelome slavenskom jezičnom području. Rjadčenko (1988: 91) donosi primjere takvih ruskih zoonima. Machek (1968: 134) objašnjava da je ime psa *Dunaj* vjerojatno profilaktično: zbog zaštitne moći vode životinje s imenom u čijoj je osnovi ime rijeke trebale bi biti zaštićene od zla i bolesti (npr. bjesnoće). Tóth (1981), s druge strane, napominje da zoonimi motivirani hidronimima pripadaju zoonimskoj tradiciji s obzirom na to da ispitanicima motivacija više nije jasna. Budziszewska (1989: 236) smatra da su poljska imena pasa *Dunaj*, *Cisa* i *Morawa* mađarskoga podrijetla, odnosno da su iz Mađarske preko Češke i Slovačke došla do Poljske. Kralik (1993: 162) dovodi u pitanje tu hipotezu jer navedena imena svojom fonemskom postavom ne odgovaraju mađarskim likovima imena rijeka kojima su motivirana. U svojem radu, donoseći pregled još nekih zoonima motiviranih hidronimima, pretpostavlja da je takav tip tvorbe zoonima nekoć bio mnogo produktivniji te ih smatra konzervativnijim (arhaičnim) slojem slovačke zoonimije, što je moguće, kako pretpostavlja, dovesti u vezu s činjenicom da periferna područja jezičnoga areala čuvaju konzervativna obilježja. Dva-desetak godina poslije zoonimija je detaljnije proučena i na slavenskome jugu, a

---

⁵³ Ojkonim je izveden od prezimena Kodžoman, koje se izgovara kao *Kudžoman*.

⁵⁴ Petrović (2013: 675) donosi zoonime *Drina* i *Drinka* te napominje da su motivirani hidronimom. Isti zoonimi potvrđeni su i u RSANU-u (IV: 711) pa s obzirom na njihovu rasprostranjenost mogućnost motivacije hidronimom, iako je on vrlo rijedak, treba uvažiti. Dakako, moguće bi bilo pretpostaviti i motivaciju ženskim osobnim imenom, odnosno nazivom za biljke *drin* 'drijen (ikav.)', što je manje vjerojatno s obzirom na rasprostranjenost.

⁵⁵ S obzirom na to da u izvoru nije navedeno gdje je taj zoonim zabilježen, pri određivanju motivacije ne zanemarujemo ni pridjev *morav* 'tamnoplav, teget; tamnoljubičast', donesen u RSANU-u (XIII, 49).

⁵⁶ V. i Imena motivirana crnom bojom (t. 1.6.).

na temelju istraživanja provedenih na različitim terenima može se zaključiti da su zastupljena po cijelome južnoslavenskom području. Đapić je (1972: 199–201) na području Banata zabilježio imena krava *Bosna*, *Drava*, *Drina*, *Kolubarka*, *Moravka*, *Rajna*, *Soča*, *Strumica*, *Visla*, *Vislica*, *Volga* itd. V. Petrović (2013) zabilježio je u Prijepolju imena krava *Drina*, *Drinka* te ime ovce *Moravka*. Na slovenskome je području Reichmayr (2005: 134) prikupio imena krava *Drina*, *Dravka*, a Šekli je (2008: 201) na krajnjemu zapadu Slovenije zabilježio imena krava *Soča* i *Sava* te za njih ističe: »Poslije Drugoga svjetskog rata krave su se uglavnom imenovale po imenima rijeka, što za to područje vjerojatno nije autohtono«. Međutim, imena koja u svojem radu donosi Kurelac dokazuju da je motiviranost hidronimima na južnoslavenskome području potvrđena i mnogo prije Drugoga svjetskog rata.

7. Imena motivirana pasminom

Tirolka (Kurelac)

Imena krava veoma su rijetko motivirana nazivom za određenu pasminu. U građi nalazimo samo ime *Tirolka* koje je izvedeno od naziva pasmine. Riječ je o tirolskome sivom govedu, a kako je podatak iz pisanoga vrela, teško je utvrditi je li ime motivirano geografskim podrijetlom, pasminom ili bojom koja podsjeća na tirolsko govedo. Geografsko podrijetlo čini se najmanje vjerojatnim zato što su se u prošlosti krave rijetko kupovale u veoma udaljenim krajevima.

8. Imena motivirana odnosom vlasnika prema životinji

8.1. s obzirom na ljepotu

Gizdava (Grujić: Lika; Kurelac), *Gizdavka* (Kurelac), *Gizdulja* (Kurelac), *Krasulja*⁵⁷, (Grujić: Lika) *Ljepota* (Grujić: Lika), *Ljepova* (Grujić: Lika), *Lěpava* (Kurelac), *Lěpova* (Kurelac), *Ljepuška* (Grujić: Lika)

8.2. s obzirom na omiljenost u vlasnika

Dika (Kurelac), *Dikuļa* (Donje Pazarište, Mušaluk), *Dikulja* (Kolan; Grujić: Lika; Kurelac), *Drāgeka* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Dragica* (Kurelac), *Drāguļa* (Bitelić, Brštanik, Hutovo, Lovreć, Mušaluk, Promina, Rumin), *Dragulja* (Grujić: Lika; Kurelac; Lovretić: Otok; Pandžić: Hercegovina), *Mila* (Kurelac), *Milāva* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Milava* (Hutovo, Lovreć), *Milava* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Milava* (Brštanik; Lovretić: Otok; Ivanišević: Poljica; Kurelac), *Milavka* (Kurelac), *Mileka* (Ka-

---

⁵⁷ Ime je motivirano osnovom *kras-*, koja se nalazi i u pridjevu *krasan*. Dok Skok (II, 180) prednost daje značenju 'lijep', dominantnomu u suvremenome stanju leksika, navodeći i ime krave *Krasulja* zabilježeno u Bastajima, Pižurica (1977: 36–37) za zoonime sa sličnom osnovom smatra da »imaju za motiv odliku: u žito (plavo, crveno „blond“) šaren. Ostale kombinacije boja se isključuju. *Kras-* je, nema sumnje, u vezi sa značenjem „crven“ (plav, žut), što može imati određenu vrijednost i u opšteslovenskim relacijama (u čijoj je kulturnoj tradiciji ukrašavanje, uljepšavanje bilo tijesno povezano sa crvenom bojom).«

linski – Šatović: Cerje), *Milēnka* (Bitelić, Mušaluk, Promina, Rumin), *Milēnka* (Grujić: Lika; Kurelac), *Mileva* (Kurelac), *Milevka* (Kurelac), *Milka* (Kalinski – Šatović: Cerje), *Milka* (Jurkovo Selo, Komarnica, Slakovci), *Milka* (Lovretić: Otok; Kurelac), *Milōva* (Promina), *Milova* (Bitelić, Donje Pazarište, Gornja Kovačica, Rumin, Veliki Grđevac), *Milova* (Komazini, Metković), *Miljanka* (Kurelac), *Rada* (Kurelac), *Radova* (Grujić: Lika), *Željava* (Lovretić: Otok)

9. Nerazvrstano

Latinka (Grujić: Lika)

Teško je utvrditi motivaciju u imenovanju za zoonim *Latinka*. Pižurica (1971: 176; 1977: 30, 32) ističe frazem *bijel kao Latinka* te napominje da su životinje s tim imenom uvijek bijele boje. Slično je navedeno i u RSANU-u (XI, 251): »Ime životinji (ženki), obično bele boje ili s nekim belim obeležjem (ovci, kravi, guski)«.

III. Imena neprozirne ili dvojbene motivacije

*Bēka*⁵⁸ (Kalinski – Šatović: Cerje), *Bozurka*⁵⁹ (Lovretić: Otok), *Bulka* (Lovretić: Otok)⁶⁰, *Čandjava*⁶¹ (Kurelac), *Čuzica*⁶² (Kurelac), *Droba*⁶³ (Kurelac), *Kljukana*⁶⁴ (Kurelac), *Zūna* (Blažeka – Rob: Mursko Središće), *Ruza*⁶⁵ (Grujić: Lika), *Sumica* (Gornji Mihaljevec), *Varova*⁶⁶ (Grujić: Lika), *Vīra*⁶⁷

⁵⁸ Vjerojatno je ime mađarskoga podrijetla. Može se pretpostaviti nekoliko motivirajućih osnova: *béke* 'mir', odn. *békés* 'miran'; *beken* 'namazati, zamazati, uprljati'; *béka* 'žaba'.

⁵⁹ Možda od mađ. *boszorka* 'vještica, babetina'.

⁶⁰ RSANU (II: 277) navodi riječ *bulka* s više značenja: '1. mlada žena (često nadimak koju novodovodena mlada daje mlađoj ženi u kući); 2. ime kravi; 3. zeljasta biljka crvenoga cvijeta; 4. vrsta gljive; 5. osobno ime'. S obzirom na to da je navedeni zoonim ekscerpiran iz starijega izvora, nemoguće je na terenu provjeriti koje je od navedenih značenja poslužilo kao motivacija.

⁶¹ Pretpostavljamo da je riječ o varijanti imena *Čadava*.

⁶² < *čuza* 'pogrda malenoj a širokoj ženi u hrvatskoj krajini'; *čuze* 'mali konj' (ARj, II, 163). Prema navedenome to se ime može u klasifikaciji smjestiti u dvije kategorije. S druge strane, Skok (I, 368) pretpostavlja da je postanje onomatopejsko < *čužiti* 'ići po zemlji, trčkarati ubrzanim koracima; onomatopeja za hod ševe, pastirice'.

⁶³ < *droban* 'malen, sitan' ili < *drob* 'trbuh (kolokv.), crijeva'

⁶⁴ ARj (V, 101) donosi apelative *kljuka* 'kuka'; *kljukati* 'tiskati, pritiskivati'; *kljukastonog* 'u kojega su krive noge', koji svi mogu biti motivom za nadijevanje imena životinji.

⁶⁵ ARj (XIV, 347) navodi osobno ime istoga sadržaja; u Dubrovniku i Kaštelima poznat je i apelativ istoga sadržaja sa značenjem 'ruža'.

⁶⁶ < *varovan* 'himben, lažljiv; oprezan, koji se čuva; vezan uz praznik'; ili < *varovati* 'čuhati, paziti' (ARj, XX, 593). U ARj-u su doneseni i ime krave *Varovica* (Lika) te imena volova *Varonja* i *Varonjica*.

⁶⁷ < sln. *vihrav* '1. nagao, plahovit, naprasit, silovit; 2. površan, aljkav'; ili < mađ. *virág* 'cvijet', *virágos* 'koji ima cvjetni uzorak'.

(Zasadbreg; Blažeka – Rob: Mursko Središće), *Zveka*⁶⁸ (Kurelac)

5. Jezično podrijetlo imena krava

Većina je zoonima prikupljenih tijekom ovoga istraživanja, očekivano⁶⁹, slavenskoga podrijetla, no zabilježeni su i oni koji sadržavaju aloglotsku osnovu. Među njima potvrđena je pretpostavka o dominaciji imena njemačkoga (bavarsko-austrijskoga), mađarskoga, turskoga, romanskoga i vlaščkoga podrijetla, što govori i o različitim jezičnim kontaktima u različitim dijelovima Hrvatske.

Ovdje analiziramo samo jezično podrijetlo zoonima motiviranih apelativima, a ne tumačimo podrijetlo onih motiviranih imenima kao što su npr. *Ádēlka, Amelita, Árma, Asta, Astra, Brěna, Dina, Fŕmīna, Hani, Īgora, Jādrānka, Kiti, Lāna, Līnda, Linda, Lora, Luli, Lupita, Nāda, Olita, Pāula, Pērsa, Pētra, Rēgīca, Regina, Samanta, Suza, Vīlma; Korana, Mūra, Ćūrkuša, Dīcmānka*.

1. Imena krava slavenskoga podrijetla

Bēba, Bēba, Bēba, Beba, Béba, Bĕba, Bēca, Beca, Bęca, Beculja, Bēla, Bela, Bēla, Bičleka, Belāva, Bēlava, Bēlova, Bēlka, Belīna, Belka, Běžanjka, Bičeta, Bikova, Bikulja, Bikuša, Bilava, Bilova, Bilješka, Bisa, Bisērka, Biserka, Bjelava, Bjelenka, Bjelova, Blagulja, Boca, Borika, Brēza, Bręza, Breza, Brezava, Brezica, Breznica, Brezova, Brezulja, Brnjotica, Broća, Broćulja, Buba, Būja, Bura, Burana, Crlja, Crljena, Crljenka, Čŕnava, Čŕnava, Crnova, Crnjova, Crvena, Crvenka, Cura, Cvěta, Cvěta, Cveta, Cvěta, Cvetāva, Cvětava, Cvětova, Cviěta, Cviěteka, Cvīta, Cvita, Cvītka, Cvituļa, Cvijeta, Cvijeta, Cvjetulja, Cvětka, Cvětulja, Čugāva, Čūgeka, Čāda, Čada, Čadāva, Čadava, Čeda⁷⁰, Čelava, Čŕnka, Čadka, Čadova, Čādeka, Čūla, Čētulja, Dika, Dikuļa, Dikulja, Dojka, Drāgeka, Dragica, Drāguļa, Dragulja, Droba, Dūna, Dunjava, Dunjica, Đetelka, Gāla, Gala, Galava, Galica, Galova, Galuška, Gāra, Gara, Garava, Gārova, Garova, Garulja, Gizdava, Gizdavka, Gizdulja, Glasulja, Gnēda, Gnēdica, Gnēdka, Gōluba, Gōlūba, Gōluba, Goluba, Gorava, Gōrova, Gorova, Granava, Grānova, Granova, Xīļa, Hilja, Jabuka, Jaga, Jāgoda, Jāgūda, Jāgōda, Jagoda, Janjica, Janjova, Jāsēnka, Jasova, Jatorka, Jatulja, Jāvorka, Jāvōrka, Jablanka, Jelava, Jēlena, Jelenka, Jēlēnka, Jelinka, Jelova, Jesenka, Jutrica, Kita, Kitava, Kitka, Kitola, Ki-

⁶⁸ Ime je možda motivirano nošenjem zvonca, slično kao u zoonima *Zvekan* (ime jarca ili vola), *Zvekeš* (ime ovna) i *Zvekeša* (ime koze) (ARJ, XXIII, 173), koji su izvedeni od glagola *zvekati, zvečati*. Zanimariti se ne smije ni mogućnost motivacije pridjevom *zvekast* 'blesav, glup'.

⁶⁹ Slično je stanje s podrijetlom imena konja, među kojima dominiraju imena idioglotskoga postanja, a riječ je o čak 50-ak različitih slavenskih osnova, dok su među aloglotskim imenima potvrđena ona njemačkoga, mađarskoga, turskoga i romanskoga podrijetla (v. Brozović Rončević – Čilaš Šimpraga 2008: 51–53).

⁷⁰ < *čedo* < prasl. *čedo

tova, Kitulja, Kìtulja, Klèpa, Kljukana, Kmica, Kolava, Kòlova, Kolova, Komari-
ca, Kóša, Kòšava, Košava, Kòšuta, Košuta, Kozava, Kozka, Kuniya, Kunova, Kra-
ljica, Krasulja, Krilava, Krilova, Krivulja, Krstulja, Kučava, Kùsa, Kusa, Kusu-
lja, Kušlja, Làna, Lasta, Lisa, Lisa, Lisa, Lisàva, Lisava, Lìseka, Lìska, Liska, Li-
sova, Lisulja, Liša, Liška, Lozica, Lòzova, Lozova, Lozulja, Luga, Luža, Ljeljanka,
Ljeljova, Ljepota, Ljepova, Lèpava, Lèpova, Ljepuška, Lžba, Màca, Maca, Maca-
sta, Maculja, Málā, Mala, Malava, Mālènka, Malova, Màlica, Màlenka, Mazulja,
Meda, Medava, Mèdova, Mèdōva, Medulja, Mèdulja, Medova, Mìca, Mìca, Mila,
Milàva, Milava, Milava, Milava, Milavka, Mìleka, Mìlènka, Milenka, Mileva, Mi-
levka, Mìlka, Mìlka, Mìlka, Mìlōva, Milova, Mìlova, Mìljanka, Mlādova, Mla-
dova, Mřka, Mrka, Mrkava, Mrkica, Mřkova, Mřkova, Mrkulja, Mrkuša, Mřvi-
ca, Mùca, Muca, Mucava, Mucika, Mujca, Mùjca, Musa, Muzava, Nàda, Pàto-
va, Pèrava, Peràva, Perava, Pèrga, Pèrga, Pèrga, Pjèrga, Perga, Pêrka, Per-
ka, Pèrōva, Pèrova, Perova, Perulja, Peruša, Peruška, Petava, Pijorka, Pirgo-
va, Pirixa, Pìsana, Pìsava, Pìsava, Pìsava, Pìsova, Plamenka, Plauša, Plauška,
Plava, Plavàna, Plāvana, Plavana, Plāveka, Plavka, Plāvuļa, Plavulja, Plavu-
ljka, Plavuša, Plāvuška, Plavuška, Plemenčica, Plèmènka, Plemenka, Plemka,
Prga, Prutova, Prutulja, Prvulja, Putova, Ramica, Ràmuška, Ramuška, Rànka,
Rda, Rdana, Rdeška, Revka, Riba, Riba, Rìbica, Ribica, Ridja, Ridjana, Ridjanka,
Ridjava, Ridjavica, Riđovka, Rijāuka, Risa, Riska, Risova, Risulja, Roga, Rogaši-
ca, Rogava, Rogina, Rogulja, Roguša, Rùdènka, Rudova, Rujova, Rùma, Rùma,
Rùma, Ruma, Rumàva, Rùmecka, Rumēnka, Rumena, Rùmenka, Rùmènka, Rùmèn-
ka, Rumènka, Rumenka, Rùmica, Rumica, Rumičina, Runava, Rusulja, Ruštna, Sej-
ka, Séka, Sèkuļa, Sèrava, Sirava, Sīva, Siva, Sīva, Sīvka, Sījka, Sivka, Sivulja,
Slonica, Sobova, Sredana, Sřna, Srna, Srnata, Sřnava, Srnàva, Srnava, Srnēla,
Srnka, Sřnova, Srnova, Šrnàva, Svilava, Svilenka, Svilenka, Svilka, Stojeva, Šàra,
Šàra, Šara, Šàrava, Šaràva, Šarava, Šāreka, Šarena, Šàrenka, Šarenka, Šarica,
Šàrka, Šarka, Šàrova, Šarova, Šàrulja, Šarulja, Šarunja, Šerka, Šetava, Šēva, Ši-
bova, Šìbulja, Širka, Širova, Širulja, Štitova, Štitulja, Šuka, Šùla, Šulava, Šùlo-
va, Šulova, Šumava, Šuša, Torana, Torkulja, Trakava, Třbuļa, Ūšica, Veza, Vezo-
va, Vèzulja, Vidra, Vidrica, Vidrova, Vidrulja, Vilašica, Vilka, Viljarka, Vimen-
ka, Visa, Visova, Vjenculja, Vranka, Vratulja, Vřba, Vrba, Vřļa, Vřļa, Vrljova, Ze-
kava, Zèkica, Zekica, Zèkuļa, Zèkulja, Zekulja, Zèlènka, Zèlōvka, Zelja, Zeljava,
Zimulja, Zimulja, Zlàta, Zlatica, Zlätka, Zlatka, Zlàtōva, Zlatova, Zlàtulja, Zlatu-
lja, Zòra, Zorava, Zorica, Zorka, Zveka, Zvězda, Zvirova, Željava, Žizova, Žòuta,
Žùja, Žùjova, Žujova, Žuna, Žuta, Žutava, Žutica, Žùtka, Žutka, Žùtova, Žutova,
Žùtulja

2. Imena krava turskoga podrijetla

Bajotica < *bajat* 'koji je izgubio svježinu, pljesniv; pren. ostario, uvenuo'
< tur. *bayat*

Budžulja < *budža* 'batina s glavom' < tur. *cübb* (< arap. *ğubb* 'jama, bunar',
pri čemu je navodno došlo do metateze te riječi) (HER)

Dorica < *dorat* 'konj tamnoriđe boje' < tur. *doru at* 'mrki konj'

Đulka < *đul* 'ružica' < tur. *gül* (< perz. *gul*)

Éša < tur. *eşek* 'magarac'

Jorgova, Jorgulja < tur. *yorga* 'konj kasač koji istodobno podiže obje
desne ili obje lijeve noge'

Kaćova, Kaćuna < *kaćun* 'orhideja (*Orchidaceae*)' < tur. *qakun*

Kuburica < tur. *kubur* (< arap. *qubūr*)

Sultava < tur. (< arap. *sultān*)

Šatorka < *šator* < tur. *çadır* (< perz. *čader, čatr*)

3. Imena krava njemačkoga (bavarsko-austrijskoga) podrijetla

Frājla < *frājla* 'gospođica, djevojka; pej. ženska osoba' < njem. *Fraulein*

Libova < *libiv* 'mesat, krt' < srvnjem. *líp* 'život, tijelo'

Rèmenka < *remen* < njem. *Riemen*

Šèka, Šèka, Šeka < njem. *scheckig* 'šaren', njem. *Schecke* 'govedo ili konj
sa šarenom dlakom'

4. Imena krava mađarskoga podrijetla⁷¹

Bàrna, Barnulja < mađ. *barna* 'smeđ' (< njem. *braun*)

Bimba < mađ. *bimbó* 'bradavica'

Bozurka < mađ. *boszorka* 'vještica, babetina'

Cīfra, Cīfra, Cīfra, Cīfra < mađ. *cifra* 'ukras, ures'

Čonka < mađ. *csonka* 'krnj, sakat'

Žûnža, Đundā < mađ. *gyöngy* 'biser; biserna ogrlica'

Korma < mađ. *kormos* 'čađav'

Šuda < mađ. *sudár* 'vitak, tanak'

Tàrka < mađ. *tarka* 'šaren'

5. Imena krava romanskoga podrijetla

Brûna < lat. *bruno* 'smeđ'

Cedra < lat. *cedrus* (< grč. *kédros*)

---

⁷¹ Značenja su provjerena u MHR-u (= Mađarsko-hrvatski rječnik).

Citra < *citra* 'trzalački instrument, vrsta lire' < srlat. *cithara* (< grč. *kithára*) (Skok, I, 270)

Kulja, Kuljka < lat. *culleus* 'mijeh'

Tigra, Tigra < lat. *tigris* (< grč. *tígris* < iran.)

Gaļārda, Gaļardīna < tal. *gagliardo* 'jak, snažan'

Garòfula < mlet. *garòfalo* (< grč. *karyóphyllon*)

Līmūnka < tal. *limone*

Mòra < tal. (< španj. < lat. *Maurum* < grč. *maurós*)

Morava < tal. (< španj. < lat. *Maurum* < grč. *maurós*)

Vijòla, Vijòla < *vijola* 'ljubičica' (*Violaceae*) (< tal. *viola* < lat. *viola*)

Mùra < sln. *mur* < tal. < španj. < lat. *Maurum* < grč. *maurós*

Pàūna, Pàuna, Pauna, Pavuna < tal. *pavone* (< lat. *pavo*)

Roža, Rožika, Rožova, R'ouža, Rûža, Rũža, Rùža, Rûža, Rùža, Rúža, Rũža, Ruža, Rùžica, Rùžova, Ruòžā < lat. *rosa* (ili preko tal.) (Skok, II, 174)

Vinota < *vino* < lat. *vino*

6. Imena krava vlaškoga podrijetla

Špurova < rum. *spuriu* < lat. *spūrius* (kao balkansko-lat. pastirski termin navodi Skok, III, 411)

Trzulja < rum. *tîrziu* < lat. *tardīvus* < *tardus* 'kasan, pozan' (Skok, III, 517)

7. Imena krava albanskoga podrijetla⁷²

Šuka < alb. *shüké* 'šukar, bezrog'

Šúla, Šulava, Šúlova, Šulova, Šuša < alb. *shut, shyt* 'bezrog' (Šimunović 2009: 326)

Zanimljivo je da se zoonimi s istom motivacijskom osnovom *šut* 'bezrog' pojavljuju i u zapadnoslavenskim jezicima, npr. u slovačkome *Šutaňa* (SOE, II, 348) i poljskome *Szutula* (SOE, II, 344), a pridjev *шýмый* potvrđen je i u ruskome jeziku (Vasmer, III, 440).

6. Tvorbena analiza imena krava

Sva su prikupljena imena krava jednorječna. S obzirom na tvorbenu strukturu mogu se podijeliti u dvije skupine: asufiksalna imena (nastala onimizacijom ili transonimizacijom, odnosno bez pravoga tvorbenog čina) te imena koja su nastala tvorbenim činom.

---

⁷² Šimunović (2009: 326) albanski utjecaj vezuje uz vlaški. Oni su, s povijesnim migracijama, posebno preko Dinarskoga gorja, dolazili na hrvatsko područje.

Imena nastala onimizacijom
Od imenice: <i>Bèba, Bèba, Bèba, Bèba, Béba, Beba, Bimba, Bozurka, Brèza, Brèza, Breza, Buba, Bulka, Cifra, Cifra, Cifra, Cifra, Cura, Čàda, Čada, Čonka, Čuha, Čùla, Dika, Dùna, Frájla, Hani, Jabuka, Jàgoda, Jàguda, Jàgoda, Jagoda, Janjica, Kita, Kmica, Kòšuta, Košuta, Kraljica, Kulja, Lasta, Lisa, Lisa, Lisa, Ljepota, Màca, Maca, Mřvica, Mica, Mica, Mùca, Muca, Mùjca, Mujca, Riba, Riba, Rìbica, Séka, Siva, Siva, Siva, Slonica, Srna, Sřna, Šàra, Šàra, Šara, Šèva, Vidra, Vijòla, Vijòla, Vřba, Vrba, Zòra, Zvezda, Žuna</i>
Od pridjeva: <i>Bàrna, Bèla, Bela, Bèla, Brùna, Crljena, Crvena, Gàla, Gala, Gařarda, Garava, Gizdava, Gnèda, Kùsa, Kusa, Macasta, Málà, Mala, Mila, Mòra, Mrka, Mrka, Mùra, Pisana, Plava, Ridja, Risa, Rumena, Svilena, Šarena, Šèka, Šèka, Šeka, Tàrka, Žòuta, Žùja, Žuta</i>
Imena nastala transonimizacijom
<i>Àdèlka, Amelita, Arma, Asta, Astra, Brèna, Đina, Fřmìna, Īgora, Jàdrànka, Kiti, Làna, Linda, Linda, Lora, Luli, Lupita, Nàda, Olita, Pàula, Pérsa, Pètra, Règìca, Regina, Samanta, Vìlma</i>
Imena nastala sufiksalsnom tvorbom
-a: <i>Bèca, Beca, Bèca, Bèžanjka, Boca, Borana, Broća, Bùja, Burana, Cvèta, Cvèta, Cveta, Cvèta, Cvijèta, Cvìta, Cvita, Cvijèta, Cvijeta, Čeda, Žùnža, Đunđa, Èša, Garòfula, Gòluba, Gòlùba, Gòluba, Goluba, Jèlena, Kaćuna, Liša, Luga, Pàùna, Pàuna, Pauna, Pavuna, Plavàna, Plàvana, Plavana, Rdana, Ridjana, Sredana, Srnata, Tigra, Tigra, Torana, Veza, Visa</i>
-ava: <i>Belàva, Bèlava, Bilava, Bjelava, Brezava, Cřnava, Cřnava, Cvetàva, Cvetava, Čadàva, Čadava, Čelava, Drinava, Dunjava, Galava, Gorava, Granava, Kitava, Kolava, Kòšava, Košava, Kozava, Krilava, Kućava, Lisàva, Lisava, Lèpava, Ljubava, Malava, Medava, Milàva, Milava, Milava, Milava, Morava, Mrkava, Mucava, Muzava, Pèrava, Peràva, Perava, Petava, Pisava, Pisava, Pìsava, Ridjava, Rogava, Rumàva, Runava, Sèrava, Sirava, Sřnava, Srnàva, Srnava, Šrnàva, Sultava, Svilava, Šàrava, Šaràva, Šarava, Šetava, Šumava, Trakava, Zekava, Zeljava, Željava, Žutava</i>
-eka: <i>Bièleka, Cvièteka, Čàdeka, Dràgeka, Liseka, Mileka, Plàveka, Rùmeka, Šàreka</i>
-ela: <i>Srnèla</i>
-enčica: <i>Plemenčica</i>
-enka: <i>Bjelenka, Màlenka, Plèmènka, Plemenka, Rùdènka, Vìmenka</i>
-eta: <i>Bičeta</i>
-eva: <i>Stojeva</i>

-ica: <i>Bajotica, Brezica, Dorica, Dragica, Dunjica, Galica, Gnědica, Jutrica, Kuburica, Lozica, Mālica, Mrkica, Ramica, Ridjavica, Rogašica, Rùmica, Rumica, Šarica, Ušica, Vidrica, Vilašica, Zèkica, Zekica, Zlatica, Žutica</i>
-ija: <i>Kunija</i>
-ika: <i>Borika</i>
-ina: <i>Belīna, Gaļardīna, Rogina, Rumičina, Rušīna</i>
-ja: <i>Kušlja</i>
-jarka: <i>Viljarka</i>
-ka: <i>Bělka, Belka, Bilješka, Bisērka, Biserka, Crljenka, Crvenka, Cvītka, Cvětka, Čadka, Čŕnka, Dìcmānka, Detelka, Đúlka, Galuška, Gizdavka, Gnědka, Jatorka, Jàsēnka, Jāvorka, Jāvōrka, Jablanka, Jelenka, Jèlēnka, Jelinka, Jesenka, Kitka, Kozka, Kuljka, Lìmūnka, Lìska, Líska, Liška, Ljeljanka, Ljubanka, Ljepuška, Mālēnka, Milavka, Milevka, Miljanka, Pērka, Perka, Peruška, Plauška, Plavuška, Plàvuška, Pijorka, Plamenka, Plavka, Plavuljka, Plemka, Ràmuška, Ramuška, Rānka, Rdeška, Rēmenka, Ridjanka, Rijāyka, Riska, Rùmenka, Rùmēnka, Rùmēnka, Rumēnka, Rumenka, Rumēnka, Sejka, Sīvka, Šīyka, Sivka, Srnka, Svilenka, Svilka, Šārenka, Šarenka, Šārka, Šarka, Šatorka, Šerka, Širka, Tirolka, Vilka, Vranka, Zèlēnka, Zèlōvka, Žūtka, Žutka, Zlātka, Zlatka</i>
-nica: <i>Breznica</i>
-ola: <i>Kitola</i>
-ota: <i>Vinota</i>
-otica: <i>Brnjotica</i>
-ova: <i>Bělova, Bikova, Bilova, Bjelova, Borova, Brezova, Crnova, Crnjova, Cvětova, Čadova, Galova, Gàrova, Garova, Gòrova, Gorova, Grànova, Granova, Janjova, Jasova, Jelova, Jorgova, Kaćova, Kitova, Kòlova, Kolova, Krilova, Kunova, Libova, Lisova, Lòzova, Ljeljova, Ljepova, Lěpova, Lozova, Lùbova, Ljubova, Malova, Mēdova, Mēdōva, Medova, Milōva, Mìlova, Mlādova, Mladova, Mrkova, Mrkova, Pèrōva, Pèrova, Perova, Pirgova, Pìsova, Prutova, Putova, Rìsova, Rudova, Rujova, Rùžova, Sobova, Sŕnova, Srnova, Šàrova, Šarova, Šibova, Širova, Špurova, Štitova, Šùlova, Šulova, Vezova, Vidrova, Visova, Vrljova, Zlātōva, Zlatova, Zvirova, Žižova, Žùjova, Žujova, Žùtova, Žutova</i>
-ovka: <i>Riđovka</i>

<i>-ulja: Barnulja, Beculja, Bikulja, Blagulja, Brezulja, Broćulja, Budžulja, Cikulja, Cvituša, Cvjetulja, Cvětulja, Četulja, Dikuša, Dikulja, Dràguša, Dragulja, Garulja, Gizdulja, Glasulja, Grabulja, Jatulja, Jorgulja, Kìtulja, Kitulja, Krasulja, Krivulja, Krstulja, Kusulja, Lisulja, Lozulja, Maculja, Mazulja, Mèdulja, Medulja, Mrkulja, Perulja, Plavulja, Plàvuša, Prutulja, Prvulja, Risulja, Rogulja, Rusulja, Sèkuša, Sivulja, Šarulja, Šarulja, Šìbulja, Širulja, Šitulja, Torkulja, Třbuša, Trzulja, Vèzulja, Vidrulja, Vjenculja, Vratulja, Zèkuša, Zèkulja, Zekulja, Zlätulja, Zlatulja, Zimulja, Zimulja, Žùtulja</i>
<i>-unja: Šarunja</i>
<i>-uša: Bikuša, Ćurkuša, Kudžomànuša, Mrkuša, Roguša, Plàuša, Plavuša, Peruša</i>
Imena nastala pokraćivanjem
<i>Bisa, Bura, Crlja, Čùla, Jaga, Kòša, Prga, Roga, Rùma, Rùma, Rùma, Ruma, Tela, Vřļa, Vřļa</i>

Među asufiksanim imenima krava dominiraju ona nastala onimizacijom. Većina takvih zoonima imeničkoga je postanja. Dok su zoonimi nastali onimizacijom od pridjeva uglavnom motivirani bojom, a rjeđe drugim fizičkim obilježjima životinje ili njezinim ponašanjem, oni nastali od imenica različitih su motivacija. U objema skupinama potvrđeni su primjeri idioglotskoga i aloglotskoga postanja.

Svi prikupljeni zoonimi nastali tranonimizacijom motivirani su osobnim imenom ili etnikom.

Među imenima nastalima tvorbenim činom izrazito dominiraju ona nastala sufikacijom. Uspoređujući tvorbene modele u imenovanju krava i konja, utvrdili smo da u objema imenskim skupinama dominira sufiksna tvorba, no u tvorbi imena krava pojavljuje se veći broj sufikasa nego u tvorbi imena konja (usp. Brozović Rončević – Čilaš Šimpraga 2008: 53–54). U imenovanju krava zabilježena su 24 sufiksa, a kao plodniji na temelju potvrđenosti u primjerima ističu se: *-a*, *-ava*, *-ica*, *-ka*, *-ova*, *-ulja*. S obzirom na to da je građa prikupljena na različitim područjima gdje se govori hrvatski jezik, i iz ovdje prikazanih primjera mogu se određeni sufiksi povezati uz određeno područje (narječje): u štokavskim su mjesnim govorima zabilježeni sufiksi *-ulja*, *-uša*, *-ova*, u čakavskim istarskim *-ula*, *-ela*, u kajkavskima *-eka*, dok su sufiksi *-a*, *-ka* itd. prostorno neograničeni. Ipak, da bi se donio precizniji i sigurniji zaključak o rasprostranju pojedinih sufikasa, bilo bi potrebno detaljnije analizirati zoonimsku građu u većemu broju punktova.

7. Zaključak

Ekscerpiranjem podataka iz pisanih vrela i terenskim istraživanjem po selima (ne uključujući imena krava na uzgojnim farmama) prikupljen je mnogo veći broj imena goveda, osobito krava, nego konja i ostalih domaćih životinja. U ovome radu analizirali smo motivacijske poticaje u imenovanju krava, jezično podrijetlo tih zoonima te njihovu tvorbenu strukturu.

Kako smo građu analizirali slijedeći teoretski okvir i načela iznesena u radu *Nacrt za zoonomastička istraživanja (na primjeru imena konja)* (Brozović Rončević – Čilaš Šimpraga 2008: 37–58), uočene su neke sličnosti, ali i razlike između motivacijskih modela u imena krava i konja. Utvrđeno je sljedeće:

- u imenovanju krava, kao i u imenovanju konja, dominira motivacija bojom
- u imenovanju krava zastupljen je širi spektar boja nego u imenovanju konja
- analizirajući imena krava motivirana bojom, utvrđeno je da je teško definirati značenje nekih motivirajućih osnova, koje se nerijetko u hrvatskim jezičnim okvirima različito tumači, no vidljivo je da se čuvaju imena između kojih postoje semantičke poveznice sa značenjima osnova u drugim slavenskim jezicima, npr. sa slovenskim, slovačkim i češkim
- u krava je mnogo manje imena motiviranih antroponimima ili apelativima koji se odnose na ljude nego u konja
- najzastupljeniji su dijelovi tijela u imenovanju krava: rep, rogovi, uši, glava, noge, vime
- biljeg kao motivirajuća osnova u imenovanju krava pojavljuje se u mnogo različitih oblika
- motivi koji se odnose na općenit, cjelokupan izgled krava jesu: debljina, snaga, ljepota.

Također smo, uspoređujući tvorbeno modele u imenovanju krava i konja, utvrdili da u objema imenskim skupinama dominira sufiksalna tvorba, no u tvorbi imena krava pojavljuje se veći broj sufikasa nego u tvorbi imena konja.

Što se tiče podrijetla imena krava i konja, u objema skupinama dominiraju imena slavenskoga podrijetla, no zastupljena su, s obzirom na povijesne kontakte i okolnosti, i imena inojezičnoga podrijetla.

Nove tendencije u imenovanju krava na seoskim gospodarstvima (izvan uzgojnih farmi):

1) Iako se u većini prikupljenih imena zrcali tradicionalni model nadijevanja imena koji podrazumijeva i uporabu naziva životinja koje su specifične za naše područje, u dijelu primjera očit je moderni utjecaj (*Slonica*, *Tigra*).

2) Pojavljuju se imena motivirana antroponimima, osobito inojezičnima koji ne pripadaju hrvatskoj tradiciji te u kojima nalazimo čak i motivaciju imenima estradnih zvijezda, što je netipično za tradicionalnu ruralnu zoonimiju. Takva su imena mahom nastala transonimizacijom, dakle bez tvorbenoga čina.

Izvori

- BELOVIĆ, STJEPAN. 2008. *Zavičajni sentimenti*. Ludbreg: Pučko otvoreno učilište "Dragutin Novak".
- BLAŽEKA, ĐURO; ROB, GROZDANA. 2014. *Rječnik Murskog Središća*. Zagreb: Učiteljski fakultet.
- GRUJIĆ, RADOSLAV. 1928. Imena goveda (Lika). // *Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena*, 26. Zagreb: JAZU, 374–376.
- IVANIŠEVIĆ, FRANO. 1987. Poljica, narodni život i običaji (reprint izdanja JAZU iz 1906. i neobjavljena građa). Split: Književni krug, 241–242.
- KURELAC, FRAN. 1867. *Imena vlastita i splošna domaćih životinja u Hrvatov a ponekle i Srbalj s primětbami*. http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10588908_00005.html (1. listopada 2014.).
- LOVRETIĆ, JOSIP. 1990. *Otok* (pretisak). Vinkovci: Privlačica, 177–178.
- PANDŽIĆ, JERKO. 1999. *Hercegovačka imena i nazivlje: onomastična ispitivanja*. Zagreb: Naklada Kosinj, 172–179.
- ŠATOVIĆ, FRANJO; KALINSKI, IVAN. 2012. *Rječnik hrvatskoga kajkavskoga prigorskoga govora Zagrebečkoga Čerja*. Sveti Ivan Zelina: Pučko otvoreno učilište Sv. Ivan Zelina.

Literatura

- ARj = *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–XXIII. / Đ. Daničić et al. (ur.). 1880.–1976. Zagreb: JAZU.
- BEZLAJ, FRANCE. 1977.–2005. *Etimološki slovar slovenskega jezika*, I–IV. Ljubljana: SAZU – Inštitut za slovenski jezik – Mladinska knjiga.
- BROZOVIĆ RONČEVIĆ, DUNJA; ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA. 2008. Nacrt za zoonomastička istraživanja (na primjeru imena konja). *Folia onomastica Croatica*, 17, Zagreb, 37–58.
- BUDZISZEWSKA, WANDA. 1989. Nazwy rzek w funkcji psych imion. *Onomastica*, 33, Varšava, 235–237.
- ČULJAT, MARKO. ²2009. *Ričnik ličke ikavice*. Gospić: Lik@ press.
- ĐAPIĆ, STEVAN. 1968. Imena konja i goveda u nekim banatskim selima. Prilog građi za zoonimijski rečnik Jugoslavije. *Prilozi proučavanju jezika*, 4, Novi Sad, 197–201.

- HER = ANIĆ, VLADIMIR; BROZOVIĆ RONČEVIĆ, DUNJA; GOLDSTEIN, IVO; GOLDSTEIN, SLAVKO; JOJIĆ, LJILJANA, MATASOVIĆ, RANKO; PRANJKOVIĆ, IVO. 2002. *Hrvatski enciklopedijski rječnik*. Zagreb: Novi Liber.
- KRÁLIK, ĽUBOR. 1993. Hydronymia versus zoonymia. (O pôvode niektorých zooným.). *Slovenská reč*, 55, Bratislava, 156–164.
- LIPLJIN, TOMISLAV. ¹2002. *Rječnik varaždinskoga kajkavskog govora*. Varaždin: Garestin.
- MACHEK, VÁCLAV. 1968. *Etymologický slovník jazyka českého*. Praha: Academia.
- MHR = SUČEVIĆ MEĐERAL, KREŠIMIR; VUKADINOVIĆ, TATJANA; JUROVIĆ, IRINA; VUK, MARGIT BERNADETT. 2013. *Mađarsko-hrvatski rječnik*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- MARESIĆ, JELA; MIHOLEK, VLADIMIR. 2011. *Opis i rječnik đurđevečkoga govora*. Đurđevac: Gradska knjižnica Đurđevac.
- MILKOVIĆ, IVAN. 2009. *Lička štokavska ikavica*. Zagreb: Pergamena.
- PETROVIĆ, VESELIN. 2013. Iz zoonimije Jadovnika kod Prijepolja. *Srpski jezik: studije srpske i slovenske*, 18, Beograd, 669–687.
- PIŽURICA, MATE. 1971. Iz onomastike Rovaca. Imena domaćih životinja. *Prilozi proučavanju jezika*, 7, Novi Sad, 167–185.
- PIŽURICA, MATE. 1977. Boje u zoonimiji. // *Savjetovanje o terminologijama narodne materijalne i duhovne kulture*. Sarajevo: ANUBiH, 29–45.
- REICHMAYR, MICHAEL. 2005. *Von Ajda bis Žuži. Slawisches in österreichischen Rindernamen. Eine sprachliche und kulturhistorische Analyse*. Graz: Pavelhaus – Pavlova hiša.
- RJADČENKO, N. G. 1988. Zoonimija kak osobyj klass onomastičeskoj leksiki. // *Aktualnyje voprosy russkoj onomastiki. Sbornik naučnyh trudov*. Kijev: Ministerstvo vysšego i srednego obrazovanija USSR, 88–96.
- RSANU = *Rečnik srpskohrvatskog književnog i narodnog jezika*, I–XVIII. 1959.–2010. Beograd: Institut za srpski jezik SANU.
- SKOK, PETAR. 1971.–1974. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–IV. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- SOE = *Słowiańska onomastyka – encyklopedia*, II. / Ewa Rzetelska-Feleszko; Aleksandra Cieślikova; Jerzy Duma (ur.). 2002. [2003.]. Warszawa – Kraków: Towarzystwo naukowe warszawskie.
- ŠEKLI, MATEJ. 2008. *Zemljepisna in osebna lastna imena v kraju Livek in njegovi okolici*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2009. *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- ŠKALJIĆ, ABDULAH. 1985. *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*. Sarajevo: Svjetlost.
- TÓTH, ÉVA. 1981. *Letenye és Sormás kutyanevei*. Budapest: ELTE.

VASMER, MAX. 1953.–1958. *Russisches etymologisches Wörterbuch*, I–III. Heidelberg: Carl Winter – Universitätsverlag.

ŽUGIĆ, RADMLA. 2004. Motivisanost zoonima i njihov odnos prema ličnim nadimcima i ličnim imenima. *Južnoslovenski filolog*, LX, Beograd, 177–192.

De la zoonimia croata: denominación de vacas

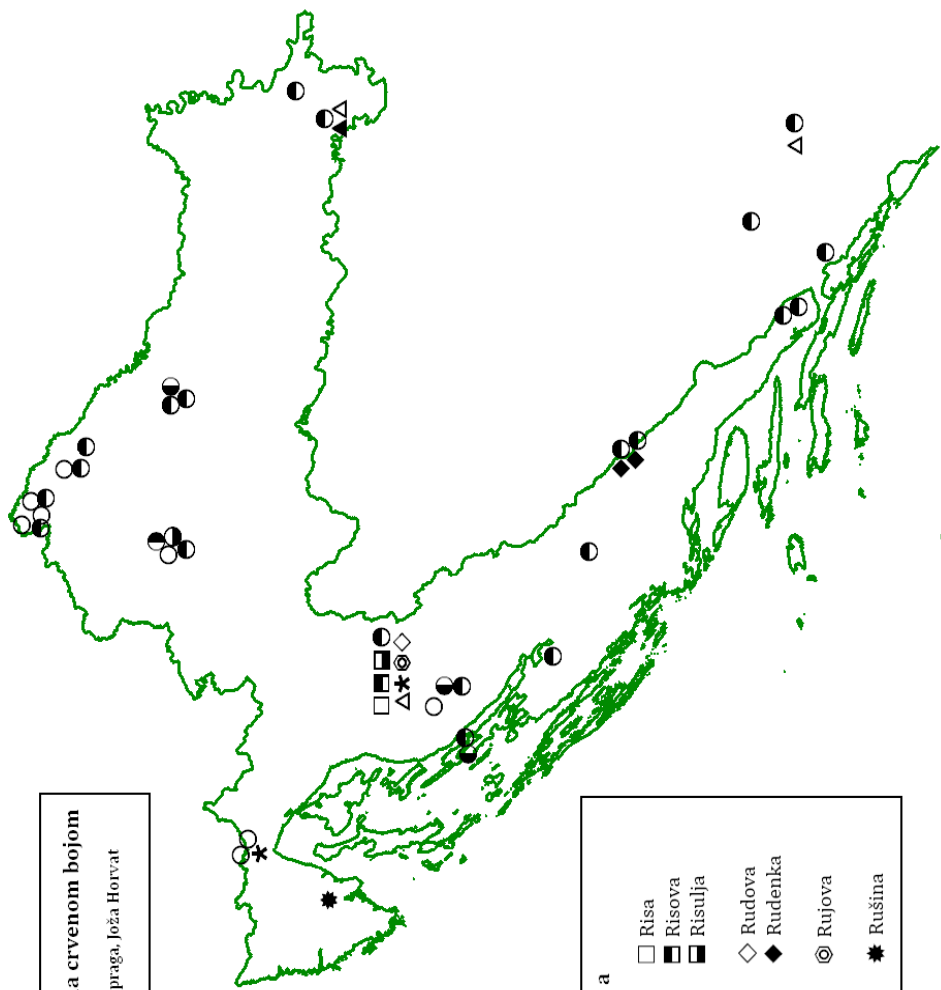
Resumen

Según los datos obtenidos mediante investigaciones propias y a través del estudio de la literatura onomástica, los nombres de vacas son el grupo más rico de la zoonimia. En el trabajo han sido analizados los distintos modelos de la denominación de vacas. Usando la clasificación semántico-motivacional hemos observado un gran número de tipos de motivación, entre los cuales predomina la motivación por el color. Si se compara la denominación de vacas y de caballos, se puede concluir que los nombres de vacas están en menor medida motivados por antropónimos o por apelativos que se refieren al hombre, aunque se observa como nueva tendencia la aparición de nombres motivados por antropónimos de origen extranjero. Analizando los modelos de formación de los nombres de vacas, hemos establecido que predomina la sufijación y que el número de sufijos es significativo. Investigando el origen de los nombres de vacas percibimos que prevalecen los nombres de origen eslavo, pero también han sido registrados varios nombres de origen extranjero, que reflejan circunstancias y contactos histórico-culturales.

Ključne riječi: zoonim, zoonimija, imena krava, semantičko-motivacijska analiza, tvorbeni analiza

Palabras clave: zoónimo, zoonimia, nombres de vacas, análisis semántico-motivacional, análisis de formación

Keywords: zoonym, zoonymy, cow names, semantical and motivational analysis, formation analysis

Imena krava motivirana crvenom bojom
 Autori: Ankica Čilaš Šimpraga, Joža Horvat

Legend a

○ Ruma	□ Risa
● Rumenka	▣ Risova
◐ Rumava	▤ Risulja
◑ Rumečka	◇ Rudova
◒ Rumica	◆ Rudenka
★ Riđavka, Rijavka	⊙ Rujova
△ Crljenka, Crvenka	✱ Rušina
▲ Crlja	

